

«Фазові і структурні перетворення у корозійностійких металах», в ній взяли участь представники 6 великих промислових центрів республіки.

На базі ЗМІ традиційно щорічно проводилися науково-технічні конференції на тему «Плазмотехнологія», в яких брали участь провідні вчені цієї галузі як з України, так і з країн СНД. За результатами конференції видавалися збірки наукових праць. Восени 1994 року університет став базою для проведення спільно з Міністерством освіти України, Національною академією наук України, Академією інженерних наук науково-технічної конференції «Неметалеві включення і гази у ливарних сплавах». Для участі у конференції з'їхалися представники 22 вузів України та Росії.

Незважаючи на те, що ЗДТУ є вузом технічного напрямку, активно діють тут кафедри гуманітарного профілю. У жовтні 1995 року на базі ЗДТУ відбулася регіональна наукова конференція «Розвиток культури української нації та культур національних меншин: історія, сучасний стан, перспективи (на матеріалі Південного Сходу України)», її організували Міністерство освіти України, Академія наук вищої школи України та ЗДТУ.

Напередодні Нового 1997 року відбулася об'єднана звітно-виборна конференція профспілки університету, яка обговорила і вирішила організаційне питання. Було прийняте рішення про об'єднання в одну профспілку профспілкової організації викладачів і співробітників та студентської.

Отримати оперативну інформацію про новини університетського життя з 1995 року стало можливим завдяки заснуванню у ЗДТУ власної радіогазети, ініціаторами цієї справи стали студенти електротехнічного факультету.

Навесні 1995 року в ЗДТУ почала діяти власна друкарня. Вона обладнана новітнім електронним оснащенням, виготовленим у ФРН та Японії. З цього часу значно полегшився процес видання вузівської багатотиражки, навчально-методичних посібників, документів тощо.

РОЗДІЛ 8

ФАКУЛЬТЕТИ, НАУКОВІ ШКОЛИ ТА НАПРЯМИ

Транспортний факультет

Транспортний факультет – один із найстаріших і найпрестижніших в ЗДТУ. Виникнення факультету припадає на післявоєнні роки, коли Запоріжжя стало важливим промисловим центром країни. Виникла велика потреба в спеціалістах, особливо в галузі вітчизняного транспортного машинобудування.

Після повернення з Барнаулу у липні 1944 р. в Запоріжжі починає діяти автомеханічний інститут. Були відкриті три факультети: сільськогосподарського машинобудування, ливарний та автотракторний.

На автотракторному факультеті підготовка спеціалістів здійснювалась з таких спеціальностей: тракторобудування, автомобілебудування, технологія тракторобудування. На факультеті працювали кафедри: опір матеріалів, деталі машин, двигуни внутрішнього згоряння, графіки, автомобілі.

У вересні 1947 р. Запорізький автомеханічний інститут перейменовано в Запорізький інститут сільськогосподарського машинобудування. В зв'язку з перепрофілюванням інституту в серпні 1955 р. наказом Міністерства вищої освіти УРСР автотракторний факультет було ліквідовано.

28 листопада 1958 р. Постановою Ради Міністрів СРСР Запорізькому заводу «Комунар» було доручено підготувати виробництво і розпочати випуск вітчизняних малолітражних автомобілів. Віднині Запорізький завод комбайнів став називатися Запорізьким автомобільним заводом. 18 червня 1959 р. з експериментального цеху вийшов перший вітчизняний малолітражний автомобіль, а з 1 жовтня розпочався серійний випуск.

Нове виробництво, складне обладнання, високий клас точності обробки деталей вимагали висококваліфікованих спеціалістів. У зв'язку з цим з 1 вересня 1959 р. в Запорізькому машинобудівному інституті розпочалась підготовка інженерів-механіків зі спеціальності «Автомобілі та трактори». З метою отримання доброї практичної підготовки студенти згідно з Постановою Ради Міністрів СРСР проходили 1,5-річну практику. З першого по третій семестр студенти працювали в три зміни на автозаводі і навчалися в дві зміни в інституті.

Наказом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР від 10 травня 1961 р. було відновлено роботу автомобільного факультету. У листопаді 1961 р. його деканом призначено канд. техн. наук, доцента Борисова Б.П., який успішно пропрацював на цій посаді до березня 1985 р., а всього Борисов Б.П. віддав інституту 48 років свого життя.

У 1964 р. було створено кафедру «Автомобілі». Вона організована на базі кафедри теплотехніки і гідравліки. Завідувачем кафедри було призначено доцента Голомідова А.М. (завідував кафедрою до 1976 р.). На кафедрі тоді працювали доцент Черевань В.М. (з 1976 по 1998 р. – завідувач кафедри), ст. викл. Лях В.К., доц. Кузьменко В.О., ст. викл. Борисенко Г.В., ст. викл. Писаревський В.І.

У грудні 1964 р. відбувся перший випуск інженерів-механіків із спеціальності «Автомобілі і трактори». 25 випускників отримали добру теоретичну і практичну підготовку за роки навчання в інституті, стали кваліфікованими спеціалістами з автомобілебудування і активними організаторами нового виробництва.

У 1964 р. було збільшено прийом студентів зі спеціальності «Автомобілі і трактори» до 6 груп: 3 групи (75 ч.) на денне відділення, 2 групи (50 ч.) – на вечірнє відділення і одна група – на заочне.

З 1985 по 1998 деканом факультету працював доц. В. Х. Козирев, з 1998 по 2000 – доц. О. В. Явтушенко. У вересні 2000 р. відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України на базі автомеханічного факультету створено транспортний.

Транспортний факультет готує фахівців з 3 спеціальностей:

- 8090211 – Колісні та гусеничні транспортні засоби;
- 7100403 – Організація перевезень і керування на автомобільному транспорті;
- 7090210 – Двигуни внутрішнього згоряння.

На факультеті навчаються 610 студентів денної форми навчання та 290 студентів 3 – 6 курсів заочного відділення. 165 студентів денного відділення та більше 90% студентів заочного відділення навчаються за контрактами.

За роки існування факультет випустив близько 5 тисяч спеціалістів, в т.ч. 1800 випускників зі спеціальності «Організація перевезень» та 3580 – зі спеціальності «Колісні та гусеничні транспортні засоби». 85 спеціалістів для зарубіжних країн було підготовлено кафедрою автомобілів.

Факультет намагається власними силами забезпечувати себе кадрами високої кваліфікації шляхом захисту кандидатських та докторських дисертацій. Більшість викладачів профільюючих кафедр є випускниками цих же або споріднених кафедр нашого університету. Навчальний процес на факультеті забезпечують 73 викладачі (4 д.т.н., проф., 49 к.т.н.).

Викладання навчальних дисциплін для всіх спеціальностей та спеціалізації відбувається за навчальними планами, які постійно поновлюються і відповідають сучасному розвитку науки та високому культурно-освітньому рівневі випускників факультету. Всі навчальні дисципліни мають необхідну методичну базу. Постійно, по можливості, оновлюється та розширюється матеріальна база факультету. При цьому основна увага приділяється придбанню найсучаснішого обладнання, стендів, макетів. У 1999 р. на факультеті відкрито обчислювальний клас, оснащений 25 найновішими ЕОМ.

Кафедри факультету підтримують постійні зв'язки з передовими підприємствами міста та області, на яких студенти проходять практику («АвтоЗАЗ», «МоторСіч», «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», ТКШЗ, «Радіоприлад» та багато інших). Всі випускаючі кафедри мають філії на підприємствах («АвтоЗАЗ», «Запоріжсталь»). На замовлення підприємств виконуються реальні наукові дослідження в курсовому та дипломному проектуванні, при виконанні наукових робіт. За значні наукові та практичні розробки ряд викладачів та працівників кафедри транспортних технологій удостоєні звання лауреатів Державної премії України.

Основою транспортного факультету є кафедри. З моменту створення факультету кількість кафедр зростала. Зараз діють 6 кафедр: 2 профільюючі (кафедри автомобілів, транспортних технологій) і 4 загальноінженерні (теплотехніки і гідравліки, нарисної геометрії і креслення, опору матеріалів, теоретичної механіки та теорії механізмів і машин).

Кафедра автомобілів

Провідною кафедрою вузу є кафедра автомобілів (завідувач кафедрою док. техн. наук, проф. Беліков С.Б.). Кафедра почала функціонувати в 1944 р. У 1964 р. було відновлено її роботу. Кафедра завжди мала в своєму складі викладачів з багатим досвідом виробничої, наукової та навчально-методичної роботи. Зараз на кафедрі працюють 7 викладачів, які мають наукові ступені і відповідну базову освіту з конструювання автомобілів.

У наш час вітчизняне автомобілебудування перебуває в складному становищі. Урядова програма в галузі автомобілебудування поставила важливі завдання: відродження вітчизняного виробництва легкових автомобілів (передусім малого та середнього класу, зорієнтованого на внутрішній та зовнішній ринки), створення потужностей з виробництва вантажних автомобілів вантажопідйомністю від 1 до 15 т і більше, збільшення обсягів виробництва спеціальних автомобілів, причепів та напівпричепів, автонавантажувачів.

Кафедра має в своєму розпорядженні 10 лабораторій з розміщеними в них макетами, приладами, агрегатами і механізмами автомобіля, розрізами механізмів і агрегатів, планшетами, плакатами та ін. В навчальному процесі використовуються 7 електронно-обчислювальних машин IBM типу Intel «Pentium». Для розробки конструкторської документації, аналізу кінематики механізмів, агрегатів автомобіля застосовується AutoCAD 14, Mechanical Decktop 3.0, COSMOS, MathCAD 7 – для розрахунків і оптимізації конструкцій деталей автомобіля, дослідження кінематики механізмів з урахуванням пружнодеформованого стану деталей, обробки результатів досліджень. Electrical Workbench – для моделювання і дослідження роботи

елементів електричного обладнання і системи запалювання автомобіля, розробки електронних схем технічних засобів діагностики.

Науково-дослідна робота кафедри має єдиний науковий напрям. Головна увага зосереджена на дослідженні характеристик агрегатів транспортних машин і їхнього впливу на експлуатаційні показники. Науково-дослідна робота здійснюється вченими кафедри: д.т.н., професором Беліковим С.Б., к.т.н., доцентами Черванем В.М., Козиревим В.Х., Слюсаровим О.С., Брильовим В.В., ст. викладачем Писаревським В.І.

Кафедра постійно підтримує тісні наукові та виробничі зв'язки з СП «АвтоАЗ-Daewoo» (м. Запоріжжя), виробничим об'єднанням АвтоВАЗ (м.Тольятті), виробничим об'єднанням «Бобруйськмашина» (м. Бобруйськ), Укртранс-проектом (м.Київ), Східним науковим центром Транспортної академії України, автотранспортними підприємствами і станціями технічного обслуговування України. Виконані науково-дослідні роботи дозволили впровадити рекомендації на АвтоАЗі, ВАЗі при постановці на виробництво автомобілів ЗАЗ-1102, ВАЗ-2108, ВАЗ-2109.

Взагалі кафедрою підготовлено більше 3,5 тис. спеціалістів (з них 85 – для закордонних держав) з конструювання, виробництва та експлуатації автомобілів. Значна кількість випускників працює в Запорізькій області та місті Запоріжжя, а також на автомобільних та тракторних заводах колишнього Радянського Союзу. Серед випускників кафедри є громадяни Куби, Монголії, Індії, Афганістану, Сирії, В'єтнаму.

Випускники кафедри здебільшого працюють конструкторами, випробувачами, майстрами, начальниками бюро, цехів та відділів, викладачами середніх та вищих навчальних закладів, головними керівниками підприємств. Так: Карташов Є.Г. – к.ф.н., колишній голова обласної адміністрації, посол України в Казахстані; Атоян К.М. – к.т.н., головний конструктор ЛАЗу, директор технічного інституту; Шимков Л.М. – д.т.н., проф., головний конструктор колісних тягачів; Безверхий С.В. – д.т.н., проф., директор автополігону, начальник комітету метрології і стандартизації Кабінету Міністрів Росії; Беліков С.Б. –

д.т.н., проф., ректор ЗДТУ, зав. кафедри «Автомобілі»; Серета Б.П. – д.т.н., проф., зав. кафедри Запорізької інженерної академії; Папашев О.Х. – голова ради директорів СП ЗАТ «АвтоАЗ – ДЕУ»; Ластовецький М.І. – комерційний директор ЗАТ «АвтоАЗ – ДЕУ»; Харкун В.М. – головний конструктор КрАЗу; Прусов П.М. – заст. головного конструктора ВАЗу; Лебединець В.І. – головний інженер ПАЗу; Артюх Н.Ф. – к.т.н., заст. директора по науці НДІ; Глушко В.І. – к.т.н., доц., декан машинобудівного факультету ЗДТУ; Москалюк А.М. – к.т.н., начальник НТЦ ВАЗу; Яковенко Ю.П. – генеральний директор АТ «Автопромснаб»; Столбінський В.В. – виконавчий директор запорізького Союзу промисловців і підприємців «Потенціал».

Кафедра транспортних технологій

Кафедру «Промисловий транспорт» було засновано наказом ректора ЗМІ № 572 від 12 серпня 1972 р. для підготовки фахівців за спеціальністю «Промисловий транспорт».

До складу кафедри увійшли: Завгородній І.П. – засновник кафедри і перший її завідувач, доценти Бабушкін Г.Ф., Підгорний В.І., Пулін В.П., Лашеніх О.А. та завідувач лабораторії Бондаренко Л.П.

У різні роки кафедрою завідували доценти Завгородній В. П. (1970 – 1974 рр.), Бабушкін Г. Ф. (1974 – 1979 рр.), Тищенко Ю. І. (1980 – 1985 рр.), Булавченко І.Д. (1985 – 1990 рр.), Бабушкін Г.Ф. (1991 – 1994 рр.).

З 1994 року кафедрою керує член-кореспондент Транспортної академії України, доцент, к.т.н. Юдін В.П.

Нині колектив кафедри налічує 19 чоловік, з них 12 – викладацький склад, 4 – допоміжний персонал, 3 аспіранти. Усі викладачі кафедри мають відповідну базову освіту. З 1 вересня 1999 року кафедра має назву «Транспортні технології».

На кафедрі викладачами працюють випускники минулих років: старші викладачі Харенко Т.В., Васильєва Л.О., асистенти Каплуновська А.Н., Грицай С.В., Тарасенко А.В. З дня заснування кафедри працює зав. лабораторії Бондаренко Л.П.

Кафедра «Транспортні технології» робить вагомий внесок у вирішення проблем транспортного машинобудування.

З 1989 р. кафедра перейшла на підготовку фахівців з спеціальності «Організація перевезень і управління на промислового транспорту», а з 1996 – «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті» і здійснює підготовку бакалаврів і спеціалістів з напрямку «Транспортні технології».

У 1998 р. кафедра успішно пройшла атестацію Міністерства освіти України за III рівнем акредитації.

Одним із головних напрямків підвищення якості підготовки спеціалістів є поглиблення математичної, комп'ютерної, економічної і практичної підготовки студентів. З цією метою члени кафедри займаються розробкою і впровадженням в навчальний процес і виробництво математичних моделей транспортних процесів з їх вирішенням на ПЕОМ. Особливе місце відводиться сучасним дисциплінам з елементами логістики і системним підходом у вирішенні транспортних задач. До матеріально-технічної бази входять лабораторії математичного моделювання, логістики, транспортних засобів та автоматики, комп'ютерний клас у складі 8 ПЕОМ.

Науково-дослідна робота ведеться в таких напрямках:

- вдосконалення технології, організації та управління при доставці матеріалів в основне виробництво металургійного комбінату (наук. керівник, к.т.н., професор Бабушкін Г. Ф.);
- вдосконалення технічної експлуатації транспортних засобів (наук. керівник, к.т.н., член-кор. ТАУ Юдін В. П.);
- моделювання виробничих процесів транспортно-складських робіт промислових підприємств (наук. керівник, к.т.н., доцент Булавченко І. Д.).

На замовлення підприємств кафедра виконала 37 науково-дослідних робіт, отримала 48 авторських свідоцтв, підготувала два підручники для студентів.

Члени кафедри мають високі відзнаки: лауреат Державної премії України – доц. Завгородній І. П., Заслужений винахідник України доц. Підгорний В. І., член-кореспондент Транспортної академії України – доц. Юдін В. П.

За 28 років свого існування кафедра «Транспортні технології» підготувала близько 2000 інженерів промислового транспорту для України та країн СНД. Багато випускників кафедри працюють на керівних посадах промислових підприємств міста, області та України, серед них: Чередниченко В.В. – начальник УЗТ ВАТ «Дніпроспецсталь», Сакур С.В. – гол. інженер УЗТ ВАТ «Запоріжсталь», Нагіх К.В. – заст. нач. УЗТ ВАТ «Запоріжсталь», Петров Б.Ф. – директор ВАТ «Укрграфіт», Жуков Ф.Г. – заступник директора ВАТ «Запоріжжскс», Лихасенко Ф.І. – директор Запорізького відділення асоціації «Укрзовніштрано», Седов В.М. – нач. ВОТ ЗЦ ВАТ «Дніпроспецсталь», Глухенький В.Б. – директор АТП-12310, Риженьких М.В. – директор АТП-12355, Кириченко А.І. – д.т.н., професор.

Кафедра опору матеріалів

Кафедра «Опір матеріалів» бере початок з часу заснування Олександрівського механіко-технічного училища. Першою загальноінженерною дисципліною, завдяки якій студент знайомиться з сучасним методом розрахунків на міцність, твердість, стійкість деталей чи конструкцій, отримує перші навички самостійного проведення експериментальних досліджень механічних властивостей матеріалів, є опір матеріалів.

Кафедру в різні часи очолювали: Гурвіч А.І. (1930 – 1944), к.т.н., доцент Ованесов Г.А. (1944 – 1962), д.т.н., проф. Абрамов В.В. (1962 – 1994), з 1994 р. кафедрою завідує к.т.н., доц. Шевченко В.Г.

Зараз штат складає 14 осіб. В тому числі: 8 викладачів (5 кандидатів наук), 4 навчально-допоміжні працівники, 2 аспіранти.

За роки існування на кафедрі постійно накопичувалось і вдосконалювалось навчально-методичне забезпечення. Лабораторна база кафедри не тільки повністю забезпечує потреби навчального процесу, а й дозволяє проводити наукові дослідження аспірантам та докторантам кафедр університету, а також вирішувати науково-технічні проблеми виробництва.

Особливу увагу кафедра приділяє застосуванню обчислювальної техніки у навчальному процесі та наукових

дослідженнях. Починали з автоматизованого класу для самоконтролю знань студентів (АК). З появою перших ЕОМ на кафедрі застосували машини «Промінь», «МИР», «Іскра», «Електроніка ДЗ-28». Потім було встановлено клас ПЕОМ «Електроніка МС-1102», на зміну якому прийшов потужний мережевий клас ПЕОМ на базі процесорів 386 і 486. Сьогодні на кафедрі працює локальна обчислювальна мережа, приєднана до системи Internet, що складається з мережевого класу та сучасних ПЕОМ на базі процесорів типу Pentium.

Наукові розробки кафедри охоплюють різноманітні напрями: розробка та вдосконалення методів розрахунку пружно-пластичних напружень і деформацій в елементах простої і складної форми; розробка методів послідовних наближень, проб, екстремально-теоретичного методу розрахунків елементів конструкцій з концентратами напружень. Проводилась робота з підвищення довговічності сталерозливних кранів («Запоріжсталь», «Азовсталь»). Виконано розрахунки температурних напружень при гартуванні (завод ім. Малишева, м. Харків). Спільно з ДонНДІЧМ впроваджено машинний метод проектування і розрахунку термоврівноважених металургійних виливниць. Розробки впроваджені на металургійних комбінатах «Запоріжсталь», Маріупольському, Магнітогорському, Челябінському, Карагандинському, Донецькому, Єнакієвському.

За результатами науково-дослідних робіт опубліковано більше 400 наукових статей, отримано 50 авторських свідоцтв та патентів, видано більше 10 монографій, книг та посібників.

За роки діяльності аспірантури під керівництвом проф. В.В.Абрамова захищено 17 кандидатських дисертацій.

Кафедра теоретичної механіки і теорії механізмів та машин

Кафедра була заснована в травні 1957 р. Першим завідувачем кафедри став к.т.н., доц. Кічаєв П. М. Він очолював її 14 років і фактично при ньому відбулося становлення кафедри. На чолі кафедри також були: доц. Івахнін І.І. (1971 – 1977), доц. Мацейчик В.І. (1977 – 1980),

доц. Саксонов С. Г. (1980 – 1984), д.т.н., проф. Ройтман А. Б. (1984 – 1994), доц. Громовий Г. П. (1994 – 1996). З 1996 р. і до цього часу кафедру очолює к.т.н., доц. Штанько Петро Костянтинович.

Зараз на кафедрі працюють 12 викладачів (1 д.т.н., професор, 6 доцентів, 2 ст. викладачі, 3 асистенти), 4 аспіранти, 4 чол. навчально-допоміжного персоналу.

Важливою ділянкою роботи кафедри є науково-дослідницька робота. Визначені основні напрямки наукової діяльності кафедри: чисельне моделювання і обчислювальні експерименти термопружного стану окремих елементів конструкцій в механічних системах; перетворення і формування випадкових процесів в механічних системах; дослідження несучої спроможності і міцності будівельних конструкцій; дослідження металоконструкцій вантажопідійомних кранів з метою визначення їх довговічності; вивчення технологічних процесів і надійності сільськогосподарських машин.

Результати наукових досліджень впроваджуються у виробництво. Наукові досягнення кафедри дали можливість підвищити надійність і довговічність сільськогосподарських машин, підійомних кранів, будівельних споруд. Вченими кафедри було створено, наприклад, ряд малогабаритних механічних та електронних приладів для вимірювання амплітудно-частотної характеристики складових механічних пристроїв; створено пристрої для балансування на робочих обертах роторних зернозбиральних комбайнів; побудовано карти максимальних вібронавантажених місць комбайна «Дон-1500» і таке інше.

Серед значних досягнень науковців кафедри – монографії, їх 41. Викладачами надруковано близько 500 наукових статей, отримано 55 авторських свідоцтв. З 1957 р. працівниками кафедри захищено 2 докторські і 6 кандидатських дисертацій.

До науково-дослідної роботи залучаються студенти всіх факультетів. Під керівництвом викладачів студенти глибоко вивчають деякі розділи курсів, опановують методику і техніку постановки експерименту, а також самостійно розв'язують теоретичні та практичні задачі. Результати наукових досліджень щороку виносяться на науково-технічні

конференції. Кращі роботи студентів направляються на Всеукраїнський конкурс студентських робіт.

Всі курсові проекти виконуються за допомогою ПЕОМ. На кафедрі розроблена система автоматизованих розрахунків в курсовому проектуванні (САРКП). Підготовлені програми для проведення практичних занять з ТМ і ТММ за допомогою ЕОМ, а також програма для проведення практичних занять попереднього захисту курсових проектів з ТММ.

З 1988 р. кафедра стала опорною кафедрою ТМ і ТММ для вузів Запорізької, Дніпропетровської, Кіровоградської областей та Республіки Крим. За наказом Міністерства освіти України з 1997 р. кафедра проводить Всеукраїнську олімпіаду з ТММ. У 1999 р. ЗДТУ нагороджений почесною грамотою Міністерства освіти України за успішну організацію олімпіад з ТММ.

Кафедра нарисної геометрії і креслення

Кафедра нарисної геометрії і креслення була заснована в 1930 р. Першим завідувачем кафедри був Українець. Кафедру в різні часи очолювали: ст. викл. Мозговий І.В. (1954 – 1957), ст. викл. Булат П.Ф. (1957 – 1973), доц. Виноградов Ю.О. (1973 – 1996). З 1996 року кафедрі очолює доц. Гавров Є.В.

Зараз на кафедрі працюють 12 викладачів (6 к.т.н., доцентів, 3 асистенти) і 6 осіб лабораторного складу.

Більше 15 років кафедра нарисної геометрії і креслення була базовою в Запорізькій області. З 1977 р. кафедра успішно співпрацює з Інститутом вдосконалення вчителів м. Запоріжжя. На базі кафедри організовуються курси підвищення кваліфікації вчителів креслення. Для них було підготовлено 2 навчально-методичні посібники. Щорічно організовуються обласні олімпіади школярів з креслення.

Велику увагу працівники приділяють зміцненню матеріально-технічної бази кафедри, методичному забезпеченню дисциплін. Навчальні аудиторії кафедри оснащені сучасними креслярськими столами, кульманами. Було придбано клас технічних засобів навчання і контролю, одна з аудиторій була кінофікована, також було забезпечено сучасною технікою кабінет комп'ютерної графіки.

За успіхи в науковій та навчально-методичній роботі кафедра неодноразово нагороджувалась почесними грамотами. Такими ж грамотами відзначались викладачі кафедри: доц. Гавров Є.В., доц. Хохлов В.П., доц. Нотич О.А., доц. Пугачов Г.О. Доцент Виноградов Ю.О. був нагороджений Почесною грамотою Міністерства вищої освіти УРСР, знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Кафедра теплотехніки і гідравліки

Кафедра бере свій початок від кафедри двигунів внутрішнього згоряння, створеної в 1944 р. В 1954 р. кафедра отримала назву «Теплотехніка і гідравліка».

Кафедру послідовно очолювали: Комаров В.С. (1944–1945), Югендфайн А.Н. (1945–1947), доц. Берштейн Г.Д. (1947–1949), доц. Круглов М.Г. (1949–1953), к.т.н., доц. Оляк В.Д. (1953–1979), д.т.н., проф. Єгоров Я.А. (1979–1988), д.т.н., проф. Краснокутський П.Г. (1988–1997). З 1997 року кафедрою керує д.т.н., проф. Єгоров Я.А.

Зараз на кафедрі працюють 8 викладачів (1 д.т.н., проф., 6 к.т.н., доц., 1 асистент), 4 чол. навчально-допоміжного персоналу.

Кафедра, крім традиційних курсів з гідравліки, гідромашин, термодинаміки та двигунів внутрішнього згоряння, освоює нові, пов'язані з роботизованим виробництвом і гідропневматикою.

Кафедра має задовільну матеріальну базу: 3 наукові і 5 навчальних лабораторій (ДВЗ, паливно-мастильних матеріалів, теплотехніки, гідравліки і гідроприводів). У лабораторіях крім тематичної, ведеться науково-дослідницька робота, в якій активну участь беруть студенти.

Вчені кафедри зосереджують свою увагу на удосконаленні характеристик гідроприводів машин, інтенсифікації процесів нагрівання металів у печах, що важливо для металургійного, прокатного і ковальського виробництв. Викладачі також вивчають термогазодинамічні процеси в КДВЗ, теплофізичні процеси в металургійному і металообробному виробництвах, займаються моделюванням динамічних процесів в гідроприводах.

Дослідження ведуться на замовлення ВАТ «Мотор Січ», «Південдизельмаш», заводу «Дніпроспецсталь». Наукові

досягнення кафедри впроваджуються у виробництво. Наприклад, удосконалені системи наддуву дизельних двигунів загального призначення серії 64Н-12/14; 124Н-14/14, гідравлічний стенд для малоциклових випробувань дисків ПД, технології виплавки, розливу, термічної обробки металу.

Кафедра піклується про підготовку власних наукових кадрів. За роки її існування захищені 3 докторські (Я.А.Єгоров, Л.В.Морозов, П.Г.Краснокутський) і 6 кандидатських дисертацій. Для забезпечення навчального процесу викладачі підготували 8 підручників та посібників та більше 130 методичних вказівок.

Досягнення кафедр – це і досягнення автомеханічного факультету, який на сучасному етапі має значні успіхи.

Машинобудівний факультет

Факультет належить до числа найстаріших в університеті. Невдовзі після реорганізації в 1930 р. ЗІТУ в інститут тут відкривається факультет сільськогосподарського машинобудування. В перші десятиліття своєї історії факультет був цілком спрямований на задоволення потреб вітчизняного виробництва сільськогосподарських машин. Для виробничої практики студентів інституту постійно використовував Запорізький комбайнобудівний завод «Комунар». Сюди ж розподілялася для роботи і значна частка випускників факультету. В 1940 р. випускники факультету займали на «Комунарі» посади головного технолога (Бабенко І.Л.), головного механіка (Мухін Г.О.) і головного конструктора (Останкович Б.Ф.).

За час існування факультету помітно змінилася його спеціалізація. В післявоєнний час спрямування навчальної і наукової роботи факультету було поступово переорієнтовано з виключно сільськогосподарських на загальнотехнічні проблеми. Варіювалися назви спеціальностей факультету, поступово збільшувалася їхня кількість, від однієї (1946 р.) до чотирьох (1980 р.). Свою сучасну структуру і назву факультет отримав на початку 50-х років, після проведеної в цей час реорганізації інституту. В післявоєнні часи найбільшого розвитку факультет досяг у 80-х роках. В часи, коли деканом факультету працював доцент Ю.С.Кульбака,

обсяг робіт факультету за господарськими договорами для підприємств авіаційної, автомобільної, електротехнічної та металургійної промисловості щорічно складав більш як 500 тис. карбованців.

Сьогодні факультет складається з профілюючих кафедр («Технологія авіадвигунів та машинобудування», «Металорізальні верстати та інструменти», «Деталі машин і підйомно-транспортні машини», «Автоматизація ковальсько-штампувального виробництва») і з 3 кафедр загальноосвітніх («Вища математика», «Українознавство» та «Фізичне виховання»). Декан факультету — доцент, кандидат технічних наук В.І.Глушко. На факультеті нині працюють 6 професорів: В.О.Богуслаєв, Ю.М.Внуков, Л.Й.Івченко, В.О.Павлов, В.П.Чумаченко, В.К.Яценко.

Професорсько-викладацький склад факультету веде наукові дослідження з проблем розробки сучасних технологічних процесів, технологічних методів підвищення стійкості і надійності деталей машин, отримання виробів з металевих порошків. Наукові розробки вчених факультету широко відомі на підприємствах авіаційної, автомобільної, електротехнічної та металургійної промисловості.

У грудні 1998 р. дійсними членами Підйомно-транспортної Академії наук України з числа викладачів факультету були обрані Мартовицький Л.М., Внуков Ю.М., Яценко В.К., Глушко В.І. та Руднев О.М.

Вчені факультету беруть активну участь у роботі університетської спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій (спеціальності «Матеріалознавство в машинобудуванні» і «Тертя та зношування в машинах»), а також двох спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських дисертацій.

Перспективи розвитку кафедр факультету розширилися після того, як в лютому 1998 р. ректорат ЗДТУ та керівництво ВАТ «МоторСіч» підписали договір про створення навчально-науково-виробничого комплексу за 8 спеціальностями в межах підприємства.

Студенти, що закінчили курс навчання на машинобудівному факультеті і захистили дипломний проект, отримують кваліфікацію інженера-механіка за спеціальностями: «Технологія машинобудування», «Металорізальні верстати і системи», «Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні

машини і обладнання», «Авіаційні двигуни і енергетичні установки», «Обладнання для обробки металів тиском».

Кафедра технології авіадвигунів та машинобудування

Це одна з найстаріших кафедр університету. Перший завідувач (з 1932 р.) — доцент В.П.Ільяшенко. Надалі в різні роки кафедрою завідували доценти Яковенко Г.А., Бондар М.П., професор Морозов Л.В. З 1986 р. кафедрою завідує доцент (з 1998 р. — професор) Яценко В.К. Певний час, у 1996 — 1998 роках, кафедрою очолював професор Богуслаєв В.О. До 1996 р. кафедра мала назву «Технології машинобудування».

Наукову школу кафедри започатковано в 30-ті роки, під час реорганізації технікуму в інститут. Саме тоді з'являються перші праці професорсько-викладацького складу інституту з технології машинобудування (в першу чергу сільськогосподарського). Першою помітною науково-дослідною розробкою стало дослідження «Розрахунок комбайнів», проведене під керівництвом доцента В.Я.Каллюса інженерами Ізаксоном, Семешко і Краузе. В 1935 р. виходить і перша наукова монографія зі спеціальності, написана В.Я.Каллюсом — «Конструювання комбайнів».

З 1965 р. на кафедрі працює аспірантура, з 1987 р. — постійна, по спеціальності «Технологія машинобудування». Під керівництвом Бондаря М.П., Морозова Л.В., Яценко В.К. та Богуслаєва В.О. захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук більше 10 чоловік.

Взагалі на сьогоднішній день вченими кафедри видано більше 10 монографій і опубліковано більш як 500 статей. Отримано більш як 30 авторських свідоцтв, половина яких впроваджено у виробництво. За роки існування кафедри по технології машинобудування кандидатські дисертації захистили 15 чоловік. На даний момент викладачами кафедри читається більш як 30 лекційних курсів для 5 спеціальностей.

З 1978 р. кафедра починає підготовку спеціалістів для іноземних держав. Всього за 20 років підготовлено 108 спеціалістів з 33 країн світу.

З 1986 р. кафедра почала підготовку спеціалістів з технології роботизованого виробництва. Для забезпечення даної спеціальності кафедра на 90% оновила свою матеріальну базу. Було створено лабораторії САПР, автоматизації, комп'ютерний клас, розроблено науково-методичних посібників загальним обсягом понад 50 друкованих аркушів.

У 1987 р. на базі кафедри і факультету проходила республіканська нарада завідувачів кафедр технології машинобудування.

У 1996 р. спеціальності «Технологія машинобудування» за наслідками атестації надано вищий (четвертий) рівень акредитації.

Студенти, що закінчили інститут по спеціальності «Технологія машинобудування», отримують кваліфікацію інженера-механіка і можуть працювати на машинобудівних підприємствах в галузях експлуатації і проектування механічного обладнання. До 1989 р. кафедрою було підготовано понад 5500 спеціалістів. За останні десять років кафедра підготувала для народного господарства України близько 780 спеціалістів.

Серед випускників кафедри багато докторів і кандидатів технічних наук: Ведмідовський В.М. (Рига), Деглін Е.І. (Москва), Грушанський О.А. (Київ), Армашев К.Ф. (Дніпропетровськ), Скачков Є.М. (Луганськ), Нестеренко В.К. (Харків), Чабан С.П. (Кишинів), Бардзіловський В.М., Вільчек А.І., Корольов В.В., Яценко В.К. (Запоріжжя).

Щороку кафедра готує 30 – 40 фахівців кваліфікації інженер-технолог та конструктор авіаційних двигунів – для «МоторСічі» та ЗМКБ «Прогрес», які працевлаштовують практично 100% випускників денного відділення. Студенти, що навчаються на даній спеціальності, стають інженерами-механіками й можуть працювати на авіаційних заводах в галузі експлуатації, дослідження, конструювання, організації виробництва авіаційних двигунів. В цьому відношенні дуже показовою є тісна співпраця з ВАТ «МоторСіч», генеральний директор якого В.О.Богуслаєв є випускником ЗМІ 1965 р. і професором кафедри ТАД і М. У грудні 1998 р. В.О.Богуслаєв був нагороджений знаком «Відмінник освіти України». Видатні заслуги В.О.Богуслаєва перед державою відзначені орденом «За заслуги» всіх трьох

ступенів, у 2000 р. Указом Президента України Л.Д.Кучми йому присвоєно звання «Герой України».

Кафедра пов'язана з підприємством мережею господарчих договорів. На заводі діє філіал кафедри. Саме завдяки спонсорській допомозі заводської адміністрації на кафедрі проведена необхідна на сьогоднішній день модернізація ЕОМ, комп'ютеризація навчального і наукового процесів. У жовтні 1999 р. на кафедрі відкритий клас авіаційних двигунів, оснащений сучасними експонатами. Фахівці з підприємства переобладнали приміщення, встановили тут сучасні газотурбінні двигуни для літака АН-140 і вертольота «Чорна акула». На відкритті класу був присутнім Президент України Л. Д. Кучма.

Кафедра металорізальних верстатів та інструментів

Кафедра металорізальних верстатів та інструментів започаткувала свою роботу в 30-ті роки разом з кафедрою технології машинобудування у зв'язку із створенням інституту сільськогосподарського машинобудування.

Першим завідувачем кафедри став доцент В.П. Ілляшенко. Першою значною науковою працею зі спеціальності була його робота «Дослідження роботи шліцевої черв'ячної фрези», що вийшла в 1939 р.

В 1933 р. на кафедрі організована лабораторія різання для допомоги промисловим підприємствам міста Запоріжжя. З 1932 року інститут починає випускати інженерів по спеціальності «Верстати, інструменти і механічна обробка металів». Серед перших вихованців кафедри треба виділити таких, як к. т. н. Зверєв Є.К. – працівник МВТУ ім. Баумана, інженер Білоконь Г.Г., який з 1937 р. працював головним інженером верстатобудівного заводу ім. М.Фрунзе в м. Пензі. Його праця відмічена орденом «Знак Пошани».

У 1946 році кафедра поновила свою роботу під керівництвом к.т.н., доцента В.Д. Клепікова. Базу кафедри на той час склали всього 7 верстатів.

З 1949 по 1962 рік кафедрою керував доцент Бодзич М. Й. У цей період було розроблено проект та виготовлено спеціальний анодно-механічний верстат для

розрізування слябів, проводилась науково-дослідна робота по шліфуванню лопаток ПД.

У 1958 році кафедра, як профілююча, зробила перший повоєнний випуск фахівців з металорізальних верстатів та інструменту.

З 1963 по 1981 р. кафедрою керував Борисов Б.Я., який у 1981 р. захистив докторську дисертацію. Цей період в житті кафедри характеризується підвищенням наукової активності. Під керівництвом д.т.н. професора Борисова Б.Я. створена наукова школа з обробки важкооброблюваних матеріалів: обробка з нагрівом припуску перед інструментом, обробка з введенням електричного струму в зону різання, електроерозійна обробка і інші нетрадиційні методи обробки. Одночасно на кафедрі була відкрита аспірантура для підготовки науково-педагогічних кадрів, як для себе, так і для інших педагогічних і наукових закладів.

З 1981 по 1988 р. посаду завідувача кафедри обіймав професор, к.т.н. Каморкін А.М. Пропрацювавши в університеті понад 40 років, А.М. Каморкін 32 роки був проректором з навчальної роботи.

З 1988 по 1994 р. кафедру очолював доцент, к.т.н. Цокур А.К.

З 1994 р. кафедру очолює професор, д.т.н. Внуков Ю.М.

На кафедрі проводиться науково-дослідна робота по підвищенню точності обробки на металорізальних верстатах та дослідженню обробки важкооброблюваних матеріалів.

Доценти кафедри Ніколаєв А.А., Ковтун Є.Г. брали участь в підготовці інженерів в Кубі, Нікарагуа та інших країнах.

Успішно закінчили аспірантуру і захистили кандидатські дисертації Єщенко Г.Д., Цокур А.К., Кульбака Ю.С., Русев М.К., Рябов І.В., Корольов В.В., Татаренко В.В. За останні роки докторську дисертацію захистив Івченко Л.И., кандидатські дисертації захистили Дубинський Т.М., Костенко М.О., Петрикін В.В., Циганов В.В., Фролов М.В., Драсєвський А.І., Дядя С.І. і Солоха В. В., які значно збагатили науково-педагогічний потенціал кафедри і університету в цілому.

За період існування кафедри як профілюючої для народного господарства країни було підготовлено понад 1600 фахівців. Випускники кафедри працюють на підприємствах, в наукових та учбових закладах Запоріжжя, Києва, Харкова, Донецька, Самари, Санкт-Петербурга, Москви. Багато з них займають провідні позиції і досягли значних успіхів в своїй праці. Серед них можна назвати головного механіка ВАТ «МоторСіч» Ставицького П. А., д.т.н., професора кафедри технології машинобудування та металорізальних верстатів ХДПУ Сизого Ю.А., д.т.н., професора Малишко І.О., голову правління ВАТ «Перетворювач» Мищенко А.К, директора Запорізького центру стандартизації, метрології та сертифікації Паульського О.В.

Кафедра деталей машин і підйомно-транспортних машин

Під час створення Запорізького інституту сільськогосподарського машинобудування була заснована об'єднана кафедра опору матеріалів та деталей машин. Першим завідувачем кафедри став доцент Гурвіч А.І. Першим на кафедрі, в 30-х роках, почав читати курс «Деталі машин» доцент Діденко А.Г. В 1939 р. спеціалізація «Деталі машин» виділилася в окрему кафедру, якою до 1950 р. завідував доцент Говоров М.О. З 1950 по 1957 р. кафедрою завідував доцент Кічаєв П.М. З 1957 р. кафедру очолював професор лауреат Державної премії УРСР 1971 р. Михайлов П.А., який працював ректором інституту з 1957 по 1978 р. З 1979 р. кафедрою завідував доцент Житницький С.П. З 1989 р. кафедру очолював доктор технічних наук Павлов В.О. Нинішній завідувач кафедри – доцент, кандидат технічних наук Мартовицький Л.М.

У 1974 р. кафедру «Деталі машин» було перетворено на кафедру «Деталі машин і підйомно-транспортні машин».

Наукову школу кафедри започатковано в 30-і роки, коли було створено лабораторію деталей машин. У перші роки головною проблемою була нестача необхідного устаткування, яку вдалося певною мірою вирішити лише в 1940 р. за рахунок обладнання, що було передане лабораторії з розформованих інститутських майстерень.

У цей час розпочинається і наукова робота зі спеціальності. Першою помітною науково-дослідною розробкою стало дослідження, проведене під керівництвом доцента В.Я.Каллюса – «Електролебідки і машини канатної тяги», закінчене до початку 1940 р.

У 1989 р. на кафедрі працювало 14 викладачів, в основному випускників інституту, в тому числі 10 доцентів. За період з 1970 по 1987 рік на кафедрі захищено 8 кандидатських дисертацій. Склад викладачів залишається на кафедрі стабільним впродовж багатьох років. У 1999 р. тут працює 13 чол. Всі члени кафедри мають наукові ступені та вчені звання, з них один професор, доктор технічних наук, 12 кандидатів наук, з них 10 – доценти. Загальна кількість наукових праць працівників кафедри – 671.

Провідним напрямком наукових досліджень кафедри є «Дослідження та діагностування стану важкопідйомних кранів».

На базі кафедри створене відділення Підйомно-транспортної Академії наук України, яке очолив завідувач кафедри, дійсний академік Леонід Максимович Мартовицький. 14 – 18 вересня 1998 р. відбувся I з'їзд академії та науково-методична конференція з теми «Проблеми створення та експлуатації підйомно-транспортних машин». На з'їзді були присутні 50 делегатів з 20 навчальних закладів.

Кафедра готує інженерів-механіків по дослідженню, конструюванню, ремонту і експлуатації підйомно-транспортних механізмів з 1969 р. Випуск перших інженерів відбувся в 1974 р. (28 чоловік). В 1971 р. поряд з денним відділенням був відкритий набір на вечірнє відділення. План набору коливався від 50 до 100 осіб, але з 1990 р. було припинено набір на вечірнє відділення. З 1981 р. на кафедрі розпочалася підготовка інженерів по спеціалізації «Механіка роботів». Перший випуск інженерів по механіці роботів в кількості 24 чоловік відбувся в 1986 р. До 1994 р. ліцензований набір складав 50 чоловік з двох спеціалізацій: ПТМ та механіка роботів. Всього за 30 років по спеціальності «Підйомно-транспортні машини» випущено 1357 фахівців. У 1988 р. при кафедрі було відкрито спеціальний факультет для перепідготовки інженерних і керівних працівників з робототехніки. Набір на спеціалізацію

«Механіка роботів» припинено в 1994 р. у зв'язку з загальною кризою української економіки.

Розподіл молодих фахівців-випускників до 1990 р. здійснювався виключно за заявками міністерства. Розподіл проводився у всі регіони колишнього СРСР, включаючи Урал, Казахстан, Прибалтику.

З 1991 р. основним є розподіл фахівців за багатосторонніми договорами та індивідуальними замовленнями з підприємств.

Значна кількість випускників працює в м. Запоріжжі або Запорізькій області. Серед випускників кафедри є й іноземні громадяни з Польщі, Німеччини, Індії, Куби, В'єтнаму, Нігерії, Монголії, Уганди, Нікарагуа, Лівану, Кампучії, Афганістану, Йорданії.

Кафедра має в своєму розпорядженні такі лабораторії: вантажопідйомних машин, вантажопідйомних кранів, машин безперервного транспорту, робототехніки, деталей машин. Є комп'ютерний клас. Лабораторії кафедри оснащені засобами автоматизації, вантажопідйомними пристроями.

На кафедрі працювали доценти Волков Д.С. – колишній в'язень концтабору, партизан Великої Вітчизняної війни; Виноградов А.А. – ветеран війни, колишній в'язень концтабору; Дроздов Н.Г. – ветеран війни. Доцент Виноградов А.А. працював над спорудженням Асуанської греблі в Єгипті, має державні нагороди Єгипту. Доцент Сачава А.І. працював викладачем в технічному університеті Польщі. Професор Павлов В.О є дійсним академіком Нью-Йоркської Академії наук.

Кафедра автоматизації ковальсько-штампувального виробництва

У 50-ті роки в Україні виникла велика потреба в спеціалістах по обробці металів тиском. Згідно з наказом МВ і ССО СРСР в 1956 р. в ЗМІ відбувся прийом абітурієнтів на спеціальність «Машини та технологія обробки металів тиском». На денне відділення було зараховано 50 студентів, а з 1958 р. розпочався прийом і на вечірню форму навчання. У 1960 р. створюється нова кафедра «Машини та технологія обробки металів тиском» в результаті відокремлення від кафедри технології металів.

У 1988 р. кафедра отримала нову назву – «Автоматизація ковальсько-штампувального виробництва».

З 1960 по 1976 рік завідувачем кафедри був к.т.н., доц. Живов Л.І., з 1976 по 1998 рік – к.т.н., проф. Дубина В.І., з 1998 р. кафедру очолює д.т.н., проф. Терновий Ю.Ф., з 2000 р. – доц. Явтушенко О.В.

Першим організатором і керівником кафедри став к.т.н., доцент Живов Л.І. Він був запрошений до ЗМІ із Харківського політехнічного інституту. Живов Л.І. в 1951 р. закінчив МВТУ ім. Баумана, а в 1954 р. – аспірантуру цього вузу і отримав направлення на роботу в ХПІ. В першому складі кафедри із 8 викладачів тільки двоє мали науковий ступінь кандидата технічних наук. Живов Л.І. зробив все можливе для відкриття аспірантури при кафедрі для підготовки молодих вчених. В 1962 р. був прийнятий перший аспірант Дубина В.І. Кількість аспірантів зростала, і в 1970 р. їх було вже 10, а всього за час керівництва аспірантурою (1962 – 1976рр.) проф. Живов Л.І. підготував 26 кандидатів технічних наук, доц. Юдович С.З. – 7, доц. Чумаков Б.М. – 4, проф. Дубина В.І. – 3. Кількість аспірантів на кафедрі, що захистили кандидатські дисертації, перевищує 40 чол. Крім вітчизняних аспірантів на кафедрі проходили навчання або стажування закордонні громадяни (Німеччина, Польща, Куба, Індія). Зараз аспірантурою керують проф. Дубина В.І. та доц. Чумаков Б.М.

Значний випуск аспірантів на кафедрі дозволив керівникам аспірантури розпочати підготовку докторських дисертацій. Першим на кафедрі захистив докторську дисертацію Живов Л.І. Захист відбувся в 1974 р. в МВТУ ім. Баумана. Потім його приклад наслідував к.т.н. Павлов В.О.

Кафедра успішно працювала в напрямку вивчення динаміки ковальсько-штампувальних машин, термодинамічного режиму штампування і пресування порошкових металів. Це дало можливість у 1969 р. відкрити на кафедрі галузеву науково-дослідну лабораторію металокераміки Міністерства кольорової металургії СРСР. У 1988 р. було відкрито філію кафедри у ВО «АвтоЗАЗ».

У 70-ті роки виникла необхідність в створенні як нових конструкцій спеціальних пресів-автоматів, так і пресів-автоматів на базі універсальних кривошипних пресів

не на короткий час, а для постійної експлуатації. За створення подібних пресів-автоматів взявся к.т.н., доцент Чумаков Б.М., який в 90-ті роки запропонував своє рішення проблеми. Він створив наукову школу з автоматизації штампувального виробництва. Головним в наукових досягненнях доцента Чумакова Б.М. є розробка методологічних основ автоматизації технологічних процесів штампування на кривошипних пресах. Найбільший успіх мав мітчиково-штампувальний прес-автомат, який демонструвався на виставках досягнень народного господарства в Москві, Делі, Києві, Запоріжжі. Прес-автомат відмінений дипломами першого ступеня і золотою медаллю ВДНГ СРСР.

Зараз викладачі кафедри працюють у 3 наукових напрямках:

- автоматизація технологічних процесів штампування, які виконуються на кривошипних пресах;
- термодинамічний режим штампування і пресування порошкових металів та вуглецево-полімерних композицій;
- вплив різних факторів виробництва на здатність до штампування сталей і сплавів.

З наукового напрямку «Вплив різних факторів виробництва на здатність до штампування сталей і сплавів» захищено 10 кандидатських дисертацій, опубліковано більше 150 наукових робіт і отримано більше 30 авторських свідоцтв, 10 медалей ВДНГ. По другому науковому напрямку захищені 1 докторська і 8 кандидатських дисертацій. Опубліковано понад 200 наукових робіт та отримано 80 авторських свідоцтв. Практично реалізовано виробництво титанових фільтрів, конструкторських деталей з порошкового титану, латуні, міді, заліза, підшипників ковзання та інших виробів для об'єктів нової техніки з вуглецево-полімерних композицій. Робота проводилась в тісному співробітництві з Інститутом проблем матеріалознавства НАН України, «УкрНДІВуглець», Інститутом титану.

Розробки кафедри з технології штампування кузовних деталей автомобіля були відзначені Державною премією України. А розробки кафедри з пресування деталей з металевих порошків неодноразово виставлялися на ВДНГ в Москві, Києві і нагороджувалися золотими, срібними, бронзовими медалями.

До науково-дослідної роботи постійно залучались аспіранти і студенти. У 1977 р. студентці Пушкарьовій Н.С. була присуджена премія Ленінського комсомолу України за науково-дослідну роботу з питання автоматизації ковальсько-штампувального виробництва (науковий керівник доц. Явтушенко О.В.). За внесок у розвиток науково-дослідної діяльності студентів кафедра АКШВ була нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти СРСР.

Всі аудиторії забезпечені наочними посібниками, стендами. Машинні зали та лабораторії оснащені сучасним обладнанням та устаткуванням, яке включає різноманітні кривошипні та гідравлічні преси, молот, випробувальні машини, діючі моделі пресів-автоматів, промислові роботи, штампове оснащення для виконання лабораторних та наукових робіт, дослідницьку апаратуру, обчислювальну техніку, що дає можливість успішно вести навчальний процес, науково-дослідну роботу і підготовку наукових кадрів через аспірантуру.

За роки існування кафедри викладачі підготували 14 підручників, монографій, сотні методичних вказівок з усіх 32 дисциплін, які читаються на кафедрі.

За роки існування кафедри підготовлено понад 2500 спеціалістів з обробки металів тиском, значна кількість яких працює в Україні. Серед випускників кафедри є громадяни Польщі, Німеччини, Індії, Куби, В'єтнаму, Нігерії. Випускники кафедри здебільшого працюють майстрами, технологами, конструкторами, начальниками цехів та відділів, викладачами середніх та вищих навчальних закладів, керівниками підприємств. Серед випускників можна назвати: колишній генеральний директор АТ «АвтоАЗ», к.т.н., академік АІН України Кравчун С.І., президент концерну «Електрон», д.т.н., проф., академік АІН України Рибинюк В.О., президент фірми «Інтос» департаменту верстато-інструментальної промисловості Росії Соловійов О.О., президент фірми «Авто-Рос» Волосов М.М., технічний директор АТ «КамАЗ» Вакулевич В.Д., професор Східноукраїнського державного університету, д.т.н. Рей Р.І., професор Московського державного технічного університету, д.т.н. Буравльов Л.Т., працівник Кабінету Міністрів України Бутов О.І., заступник гол. прокатника ВО «Запоріжсталь», д.т.н. Шуліко Н.А., професор Запорізького інституту економіки та

інформаційних технологій Сипко А.В., директор інструментального ВО, к.т.н. Лайко В.Я., начальники лабораторій інституту «УкрНДІспецсталь», к.т.н. Макогон В.М., Скоряков Ю.М. та інші.

Серед випускників кафедри 10 докторів технічних наук та професорів: Л. І. Живов, Р. І. Рей, Н. А. Шуліко, В. О. Павлов, Е. Л. Мельников, Л. Т. Буравльов, Н. П. Халляк, В. О. Рибинюк, А. В. Сипко, В. І. Дубина.

Кафедра вищої математики

Кафедра вищої математики, як одна з базових загальноосвітніх кафедр в технічному вузі, була створена водночас з відкриттям автомеханічного інституту в 1944 році.

Першими співробітниками кафедри були: ст. викл. І. Н. Ноздрін, к. ф.-м. н., доц. О. С. Бакаляев, ст. викл. А. Г. Анісімов, ас. О.П. Дюжева, ст. викл. Я. С. Банюліс. Завідувачем кафедрою в ті роки був доцент О. С. Бакаляев. То був період становлення кафедри, і основна робота викладачів була спрямована на розробку навчально-методичної бази кафедри. Поряд з методичною роботою велася і наукова. Так, ст. викл. А. Г. Анісімов, займаючись науковими дослідженнями в галузі прикладної математики, захистив кандидатську дисертацію.

З розвитком інституту зростала і кафедра. На кафедру прийшли молоді спеціалісти: ас. М. Ф. Коцур (1954 р., ДДУ), ас. К. М. Макмак-Слюсарова (1955 р., ХДУ), ас. Р. А. Волков (1955 р., МДУ), ст. викл. Г. С. Тодорова (1956 р., ХДУ, після аспірантури), к. ф.-м. н. С. А. Кас'янюк (1957 р., КДУ, після аспірантури). Пізніше ас. Л. А. Саран (1959 р., ДДУ), ст. викл. І. М. Степаненко (1960 р., ХПІ, після аспірантури), ас. Г. І. Ткачук (КДУ, після аспірантури).

З приходом на кафедру ст. викл. С. А. Кас'янюка поряд з навчально-методичною роботою поновились і наукова. На кафедрі запрацював науковий семінар. У той період опубліковано понад 30 наукових робіт (С.А.Кас'янюк, К. М. Слюсарова, Г. І. Ткачук, М. Ф. Коцур, Л. А. Саран, О. С. Носенко). За тематикою семінару пізніше захистили кандидатські дисертації Г. І. Ткачук, О. С. Носенко, М. Ф. Коцур. Активно працював студентський науковий гурток з кібернетики під керівництвом доцента С. А. Кас'янюка.

У період з 1960 по 1963 рік на кафедрі за конкурсом прийняті: доценти Г.К.Привалова, О.К.Костюк, В.М.Казанцев, В.М.Скородумов, Ф.В.Томашевич, С.П.Гавеля, молоді спеціалісти ас. В. М. Мельніченко (ЛДУ), ас. І. І. Безугла (ХДУ, після аспірантури), ас. С.Ф.Шишканова (ДДУ), ас. Є.В.Кондіцина (ЗПІ, нині ЗДУ), ас. Н.М.Шакало, ас. Л.В.Бодзич, ас. А.М.Ільїна, ас. В.Т.Сірий, ас. І. А. Левицький.

У 1964 році кафедрі розділено на дві: вищої математики (зав. кафедрою ст. викл. О. С. Носенко) і обчислювальної математики (зав. кафедрою доц. С. П. Гавеля).

У період з 1964 по 1999 рік на кафедрі прийшли: ст. викл. О.А.Приварников (1965 р.), ас. Л. І. Томашевич (1966 р.), ас. Ю. І. Нагорний (1968 р.), ас. Л. І. Гаркуша (1969 р.), ас. В. Г. Засовенко (1974 р.), ас. В. П. Чумаченко (1974 р.), ас. В. М. Онуфрієнко (1975 р.), ас. Л. П. Золотова (1975 р.), доц., к. ф.-м. н. А. М. Куземко (1975 р.), ас. Л. І. Паталаха (1975 р.), ас. Г.М. Кузнецова (1976 р.), ас. І. М. Килимник (1979 р.), ас. Т. Ф. Попригіна (1979 р.), ст. викл. Л. Г. Скуйбіда (1979 р.), ас. В. І. Бешенкова (1980 р.), ас. Т.Г.Полякова (1980 р.), ас. Л. Ю. Кузнецова (1980 р.), ас. В. Г. Гаврилов (1981.), ас. В. О. Тимошенко (1985 р.), ас. С. В. Сізіх (1985 р.), ас. Г. В. Корнич (1985 р.), ас. Л. І. Шипілова (1987 р.), ас. В. П. П'янков (1988 р.), ст. викл. З.М.Шаніна (1989 р.), ст. викл. Л. В. Гальченко (1991 р.), ас. А. М. Коцур (1991р.), ас. І.І. Зіненко (1991 р.), ас. О. В. Крапивний (1993 р.), ас. Т.І.Левицька (1998 р.), ас. Т. І. Слюсарова(1999 р.).

У різні роки кафедрі очолювали доценти О. С. Бакаляєв, С. А. Кас'янюк, С. П. Гавеля, О. С. Носенко, А. М. Куземко. З 1988 р. завідує кафедрою д. ф.-м. н., професор В. П. Чумаченко. У зв'язку з його закордонним відрядженням в даний час виконує обов'язки завідувача кафедрою к. ф.-м. н., доц. В. Г. Засовенко.

Напередодні 100-річчя університету кафедрі виповнюється 56 років. Головний напрям наукової роботи працівників кафедри – математичне моделювання фізичних процесів в радіотехнічних та механічних пристроях та їх елементах. За останні п'ять років працівниками кафедри опубліковано 78 наукових праць у провідних виданнях України, ближнього та дальнього зарубіжжя.

З 1995 р. при кафедрі відкрита аспірантура за фахом «Радіофізика». Керують аспірантурою проф. В. П. Чумаченко (захищено 4 кандидатські дисертації), доц. В. М. Онуфрієнко (керує науковою роботою з аспірантів і випустив 2 магістрів).

У період з 1970 р. на кафедрі захищено дисертацій: 2 докторські (В. П. Чумаченко, С. Ф. Шишканова), 14 кандидатських (І. А. Левицький, Ю. І. Нагорний, О. С. Носенко, М.Ф. Коцур, Л. А. Саран, В. М. Онуфрієнко, С. В. Сізіх, В. І. Бешенкова, В. Г. Засовенко, Л. М. Онуфрієнко, В. П. П'янков, І. М. Килимник, О. В. Крапивний, Т. І. Левицька).

Поряд з методичною та науковою роботою викладачі кафедри підтримують зв'язок з середніми навчальними закладами, допомагаючи учням увійти в світ науки. Доцент В. М. Онуфрієнко є віце-президентом обласного відділення Малої академії наук.

Зараз на кафедрі працюють 24 співробітники: 2 професори, 9 доцентів, 2 ст. викладачі (канд. наук), 2 ст. викладачі, 6 асистентів, 1 зав. лабораторією (Ю. М. Стебницька, з 1978 р.), 2 ст. лаборанти (з 1986 р. – Л. А. Єлєцька, з 1995 р. – С. І. Давиденко).

Кафедра українознавства

Заснована в 1944 р. як кафедра марксизму-ленінізму. В 1964 р. кафедра була перейменована в кафедру історії КПРС. В січні 1990 р. перетворена в кафедру політичної історії. В 1993 р. згідно з міністерським розпорядженням реорганізована в кафедру українознавства.

Кафедрою з початку її існування завідували: з 1944 по 1946 р. – Шевченко І.Г. З 1946 по 1951 р. – Довгаль І.В., з 1951 по 1957 р. – Кривчик П.Т., з 1957 по 1975 р. – доцент Шевченко І.Г., ветеран Великої Вітчизняної війни, до 1991 р. член президії обласної організації охорони пам'яток старовини, виконував обов'язки ректора університету громадських професій.

З 1975 по 1980 р. кафедрою керував професор Лисенко М.О. З 1981 по 1993 р. – доцент Гордєєв Б.В. З 1993 р. і по сьогоднішній день кафедрі очолює доцент, кандидат історичних наук Дєдков М.В.

Кафедра складається з двох секцій: історичної та філологічної. Остання з'явилася на кафедрі в результаті приєднання до неї в 1994 р. групи викладачів кафедри російської мови, які займалися викладанням української мови серед студентів університету. В 1998 р. до кафедри рішенням ректорату були приєднані викладачі кафедри російської мови, які навчають іноземних студентів. Таким чином кафедра українознавства перетворилася в одну з найчисельніших кафедр університету. Характерно, що тенденція до збільшення викладацького складу кафедри спостерігалася постійно з часів її заснування. В 1944 р. кафедра нараховувала 4 чол., в 1964 р. – 11, в 1970 р. – 12 чол., в 1990 р. – 17 чол. В 1999 р. кафедра налічувала в своєму складі 26 чол.

На кафедрі в даний момент працюють професор Іващенко Ю.В., доценти, кандидати наук Кладова Г.Л., Щербина Т.П., Катрич В.П., Кузьменко В.В., Гордєєв Б.В., старші викладачі Єршова В.К., Бондарчук К.С., Косіцина С.Ю. та інші висококваліфіковані спеціалісти.

З 1985 р. по 1992 р. дисертації на здобуття ступеня кандидата історичних наук захистили викладачі кафедри Т.П.Щербина, М.Д.Ясир, М.В.Дєдков, О.П.Сарнацький, В.В.Кузьменко, Л.М.Бостан, А.П.Чайченко.

Лише за період 1960 – 1990 рр. викладачі кафедри опублікували в обласних газетах більш як 400 статей на різноманітні історичні та ідеологічні теми. Найактивнішу участь у цій роботі брали: доценти Островерхий І.І. і Тепер М.І., старші викладачі Курносенко Д.І. і Орел В.К. За 1954 – 1989 роки написано й опубліковано близько 400 наукових праць: серед них 18 монографій, 38 брошур, 4 збірники документів, близько 340 наукових статей. З 1970 по 1990 р. викладачі кафедри взяли участь у 5 міжнародних, 26 всесоюзних та багатьох обласних конференціях. Викладачі кафедри Кривчик П.Т., Шерстюк А.С., Шевченко І.Г. входили в авторський колектив академічного видання «Перемога Жовтневої революції на Україні» (1969 р.). Серед авторів енциклопедичного довідника «Великий Жовтень і громадянська війна на Україні» (1987 р.) – Понеділко В.І., Дєдков М.В.

З 1965 р. на кафедрі працював факультет молодого лектора під керівництвом доцента Гордєєва Б.В. За роки існування факультету його закінчили більше 2000 студентів.

що оволоділи навичками ораторської майстерності і отримали спеціальні посвідчення. За успіхи в роботі факультету Гордєєв Б.В. нагороджений дипломом республіканської ради університетів громадських професій та медаллю ВДНГ.

У 1996, 1998 та 2000 рр. колективом кафедри було організовано і проведено 3 наукові регіональні конференції з теми «Етнокультурні процеси Півдня України». У форумах взяло участь більше 500 чол.

Основні навчальні дисципліни, які колектив кафедри викладає студентам усіх спеціальностей очної та заочної форм навчання, це «Історія України», «Українська та зарубіжна культура», «Українська мова», «Ділове українське мовлення». Іноземних студентів викладачі кафедри навчають українській та російській мовам.

Викладачі кафедри розробили і читають також чимало інших навчальних предметів: «Країнознавство» (Дєдков М.В.), «Дипломатична та консульська служба» (Чоп. В.М.), «Історія дипломатії» (Турчина Л.В.).

При методичному кабінеті, який з 1979 року очолює Шестопалова Л.І., систематично проводяться групові та індивідуальні консультації, розробляються довідкові та методичні матеріали до тем, що вивчаються, виготовляються стенди, фонди поповнюються новою навчальною та науковою літературою.

Взимку кожного року на кафедрі проводяться конкурси студентських наукових робіт. Протягом багатьох років енергійно працює зі студентами доцент Гордєєв Б.В. За кілька десятиліть 150 його вихованців стали переможцями різноманітних конкурсів з гуманітарних наук. З них 7 лауреатів іменних премій Міністерства освіти, 2 – лауреати премії Академії наук. Вчорашні лауреати працюють зараз викладачами, керівниками підрозділів університету, різних підприємств та організацій.

Активну участь у підготовці 12-томної «Книги Пам'яті», де увічнені імена майже 130 000 загиблих запоріжців, взяли викладачі кафедри Гордєєв Б. В., Дєдков М. В., Ясир М. Д. (нині завідувач кафедри політології).

З 1993 р. на кафедрі діє аспірантура зі спеціальності 07.00.01 – «Історія України». Першою її випускницею, яка захистила кандидатську дисертацію у 1999 р., була Турчина Л. В. (наук. кер. Дєдков М. В.).

Кафедра фізичного виховання

Кафедра створена у 1932 р. Першим завідувачем кафедри став Ю.В.Гренасовський. Кафедра спочатку складалася з 4-х викладачів та лаборанта. До початку Другої світової війни чисельний склад кафедри дещо зріс і досяг 7 чол., але війна перервала розвиток кафедри, яка поновила своє існування лише в 1947 р. Новим завідувачем став колишній фронтовик П. П. Нагорний.

Перші спортивні зали, що містилися на першому поверсі головного корпусу інституту, прийняли студентів в 1952 р. Заняття в них велися часом мало не до півночі, тому що місця на всіх одночасно не вистачало, особливо взимку. Саме тоді серед студентів вузу з'явилися перші кандидати і майстри спорту СРСР.

З 1965 р. кафедру очолив Рева В.К., який перебував на цій посаді понад 20 років. Свою трудову діяльність В.К.Рева розпочав з шістьма збірними командами з ігрових видів спорту ЗМІ. Паралельно з цим Рева В.К. виступав за гандбольну команду вищої ліги тресту «Запоріжжя-Алюмінбуд», став майстром спорту СРСР.

Під керівництвом В.К.Рева жіноча команда з баскетболу нашого вузу була призером чемпіонату України і студентських республіканських змагань. Це були роки постійного розвитку кафедри. В 1966р. було відкрито спортивний комплекс інституту. В його залах, тирах і легкоатлетичному манежі могли одночасно займатися понад 200 чоловік з 10 різноманітних видів спорту. Підвищення ролі фізичної культури у вузах колишнього СРСР багато в чому було пов'язане з прийняттям в 1969 р. нового «Положення про вищі навчальні заклади». Найбільш суттєвою зміною став перехід з 2-річної на 4-річну систему викладання, розвиток секційних занять, збільшення кількості викладачів кафедри.

З 1947 по 1980 рік кафедра підготувала 42 майстрів спорту. Поповнився викладацький склад, постійно видавалася методична література (близько 80 розробок, багато з яких були видрукувані періодикою). Було отримано 2 авторських свідоцтва на винаходи в галузі спорту. Силами викладачів і студентів були створені технічні засоби (тренажери, пристрої, контролюючі установки) з усіх видів спорту.

Весь цей час кафедра виступала під егідою ДСТ «Буревісник». Згідно з офіційною статистикою в 1980 р. вважалось, що в інституті займалося фізкультурою 5845 чоловік. В кінці 90-х спортсмени ЗДТУ захищають кольори ОСК «Гарт».

Нинішній завідувач кафедри Терьохіна Л.Г., обіймає цю посаду з кінця 1994 р. У 1998 р. їй присвоєне звання «Відмінник освіти України».

Студенти університету мають можливість займатися 13 видами спорту: гандбол, баскетбол, футбол, футзал, волейбол, ритмічна гімнастика, гирьовий спорт, пауерліфтинг, легка атлетика, настільний теніс, тайквандо, шахи і шашки.

Для занять різноманітними видами фізичних вправ університет має непогану спортивну базу: єдиний спортивний комплекс, де знаходяться ігровий зал, гирьовий зал, 2 тири, легкоатлетичний манеж на 6 доріжок, зал аеробіки та ритмічної гімнастики. Крім цього, кафедра проводить спортивно-масові заходи і працює з групами студентів на стадіоні «Локомотив» (м. Запоріжжя) та у ПКВ «Дубовий гай».

Окремі спортсмени і збірні команди вузу, підготовлені викладачами кафедри, успішно виступають на змаганнях міського, обласного та всеукраїнського масштабу. Команда ЗДТУ з гандболу успішно виступає в І лізі українського чемпіонату під керівництвом Заслуженого тренера України м/с Невинського А. Ф. Команда з футзалу «Університет» проводить ігри на першість вищої ліги України. Баскетбольна збірна ЗДТУ в 1999 р. брала участь в іграх Універсіади України, що проходили в м. Харкові, і стала срібним призером. Багато гравців баскетбольної команди «Феро», учасника чемпіонату української суперліги, – випускники ЗДТУ. Успішно виступає на всеукраїнських змаганнях збірна з ритмічної гімнастики університету (тренер м/с Атаманюк С.І.).

Під керівництвом старшого викладача О.О.Щокіна, що вже 16 років веде зі студентами заняття гирьовим спортом, збірна команда гирьовиків університету кілька разів виграла відкритий чемпіонат міста. Першим студентом – майстром з гирьового спорту став наприкінці 80-х років студент-автомобіліст В. Лочман.

Регулярні тренування й участь у різноманітних змаганнях дають можливість студентам досягати високих спортивних результатів. У травні 1996 р. студент гр. Е-224 О.Лебідь став переможцем відкритого чемпіонату Німеччини з кікбоксингу в командному заліку. В грудні 1997 р. 3-курсник ІФ М.Вершина в Парижі виборов золоту медаль у комплексному двобої з східних єдиноборств.

Майже всі викладачі кафедри фізкультури мають звання майстра спорту. Серед них є заслужені тренери України. Наприклад, член збірної СРСР з фехтування, 6-кратна чемпіонка Європи, 3-кратна чемпіонка світу Напалкова Т.В. Серед викладачів кафедри є судді національної категорії (Терьохіна Л.Г., Калинін В.Г.). Більше 30 років працював старшим викладачем кафедри заслужений тренер України М.К.Двояковський (1935 – 1998). Працюючи в університеті з 1966 р., він підготував 6 майстрів спорту з кульової стрільби з гвинтівки і пістолета. Його вихованці брати-близнюки Аркадій та Ігор Бики були чемпіонами молодіжних спортивних ігор СРСР 1972 р. Студенти не раз ставали чемпіонами республіканських спартакіад і змагань серед вузів. Чотири роки поспіль – з 1970 по 1973 – запорізькі стрільці були найсильнішими в республіці серед своїх ровесників. Викладачем на кафедрі працює також В.Жук, відомий воротар, який з 1979 по 1986 р. провів 170 матчів за запорізький «Металург», виступав в таких командах майстрів, як «Чорноморець» (Одеса), «Кривбас» (Кривий Ріг), «Буковина» (Чернівці).

Наймасовішим спортивним заходом є традиційні спартакіади, перші з яких були проведені відразу ж після повосного відродження кафедри. Перші спартакіади проводилися всього з 3–4 видів спорту, нині вона проводиться з 11 видів. В спартакіаді ОСК «Гарт» ЗДТУ бере участь в змаганнях з 13 видів. Щорічно на старті традиційної спартакіади виходить близько 2000 – 2500 студентів.

Поряд зі студентською спартакіадою регулярно проводиться і спартакіада серед викладачів та співробітників. ЗДТУ – єдиний вуз міста, де проводяться подібні змагання. Спартакіада серед викладачів проводиться з 5 видів спорту: футбол, теніс, кульова стрільба, шахи, волейбол.

Туристичний клуб існує з 1964 р., коли група туристів під керівництвом М.Барняка подолала головний хребет Кавказу. Щорічно представники вузу беруть участь в одноденних та багатоденних походах. Шанувальники туристських пригод прокладають маршрути по Кримському півострову, Карпатах, Карелії, Кавказу.

Електротехнічний факультет

Потреби народного господарства країни в 60-х – 70-х роках, а також інтенсивний розвиток енергетичних систем в Запорізькому регіоні зумовили необхідність розширення підготовки інженерних кадрів електротехнічного профілю.

Як реакція на потреби виробництва в 1961 році в Запорізькому машинобудівному інституті ім. В.Я.Чубаря створено електротехнічний факультет. Підготовку фахівців спочатку здійснювала одна кафедра – «Електричні машини та апарати» (завідувач Ключин Г.В.). Навчання відбувалось за трьома спеціальностями: електричні машини та апарати, електропривод і автоматизація промислових установок, електрозабезпечення промислових підприємств. На факультеті навчалось 100 студентів. Його першим деканом став доцент К.П.Савинков.

Протягом 60-х років поступово удосконалювалась структура факультету, відкривались нові кафедри. В 1962 р. – кафедра теоретичних основ електротехніки і загальної електротехніки (завідувач доцент Фокін В.А.); кафедра електроприводу та автоматизації промислових установок (завідувач доцент Стульніков В.І.); кафедра електрозабезпечення промислових підприємств (завідувач доцент Титаренко М.В.). У 1977 році кафедра електричних машин та апаратів була розділена на дві: електричні машини (завідувач доцент Машкін В.О.) і електричні апарати (завідувач Миронченко В.А.). У 1967 році з факультету було виділено факультет електронної техніки (нині радіоприладобудівний).

У ці роки на базових підприємствах – ВАТ «Запоріжтрансформатор», «Перетворювач», «Дніпроенерго» створюються філії факультетських кафедр. Вони мали у своєму розпорядженні лекційні аудиторії, лабораторні зали, класи

проекування. Згодом філії стали навчальними центрами, оснащеними сучасним устаткуванням, обчислювальною технікою.

Вдосконалювалась виробнича практика студентів. Було введено три типи практики: навчальна, виробнича і переддипломна. Проводилась вона на електротехнічних підприємствах м. Запоріжжя й області. В період проходження практики студенти дотримувались правил внутрішнього розпорядку виробництва. Керівництво здійснювалось кафедрами і підприємством.

Особливістю діяльності факультету, як і вузу в цілому, в 70-ті роки стала підготовка фахівців широкого профілю. З цією метою нарощувалось оснащення факультету, розширювалась спеціалізація. По узгодженню з підприємствами на спеціальностях факультету були введені такі спеціалізації, як розрахунок і конструювання електричних машин та силових трансформаторів; конструювання, технологія виробництва і ремонт побутових електричних приладів; автоматизація загальнопромислових установок і технологічних комплексів; електропостачання промислових підприємств; плазмене електрообладнання і системи його електропостачання.

Позитивні зрушення на факультеті особливо стали помітними після призначення у 1962 році його деканом талановитого організатора, доцента В. П. Метельського, який очолює цей колектив і сьогодні.

Під його керівництвом впроваджено безперервну підготовку фахівців з основних дисциплін, для чого повністю оновлено програмно-методичне забезпечення. Вдосконалювались навчальні плани, що здійснювалось шляхом аналізу матеріалу кожної дисципліни і часу, відведеного на всіх формах навчання для засвоєння його студентами.

Позитивно впливала на навчальний процес і науково-дослідна робота. На кафедрах факультету зростала її інтенсивність. Розроблені були комплексні плани по залученню до науково-дослідницької діяльності студентів. Цьому сприяла активна участь викладачів у вирішенні багатьох проблем, пов'язаних з розвитком народного господарства. Великий обсяг робіт виконувався за координаційними планами, з урахуванням народногосподарських завдань. Значна частина наукових розробок виконувалась кафедрами

на замовлення промислових підприємств, що передбачало створення нових технологій, приладів тощо.

Суттєві зміни відбулись на факультеті в кінці 80-х – на початку 90-х років, особливо після проголошення незалежності нашої держави. У процесі національно-культурного відродження, що розпочався, зростала роль вищої школи. Електротехнічний факультет в ці роки став одним з найбільших в університеті, з потужною навчально-технічною і виробничою базою. Нині факультет у своєму складі має чотири профільюючі кафедри: електричні машини; електричні апарати; електропривод та автоматизація промислових установок; електропостачання та електрозбереження; дві загальноінженерні кафедри: теоретичної та загальної електроніки; обчислювальної математики. На факультеті навчається 1500 студентів на денному і заочному відділеннях.

За більш як тридцятирічний термін на ЕТФ склався стабільний професорсько-викладацький колектив: працює 115 викладачів, з них з науковими ступеннями і вченими званнями 72 відсотки. Значний внесок в організацію навчального процесу та наукової діяльності факультету вносять професори, доценти й викладачі: Андрієнко П.Д., Асатурян А.Ш., Алпатов І.Є., Метельський В.П., Скоробогатов В.І., Труфанов І.Д. та інші.

Вийшли друком фундаментальні праці доцентів Метельського В.П., Колчева Є.В., Стульнікова В.І., Коробкова Ю.С., Флори В.Д. та інших викладачів.

Впроваджена багатоступенева підготовка інженерних кадрів: молодших спеціалістів, спеціалістів з підвищеним рівнем підготовки, бакалаврів, магістрів. З 1996 – 1997 навчального року підготовка студентів ведеться за навчальними планами професійного спрямування «Електромеханіка» та «Електроніка», затвердженими Міністерством освіти.

Цьому сприяють створення власної бібліотеки прикладних програм, розробка елементів автоматизованого проектування процесів та електрообладнання, придбання комп'ютерів нових поколінь, розробки пакетів програм по кожному спецкурсу, збільшення посадкових місць в обчислювальному центрі кафедр.

Для створення кращих умов навчання, ефективного використання науково-педагогічного потенціалу, матеріально-технічної бази по впровадженню безперервної ступеневої підготовки спеціалістів факультет уклав низку договорів про спільну підготовку фахівців із Запорізьким електротехнічним коледжем, ВАТ «Запоріжтрансформатор», з Українським науково-дослідним та проектно-конструкторським і технологічним інститутом трансформаторобудування, Запорізьким металургійним технікумом.

Разом з коледжами і технікумом розроблені навчальні плани і програми дисциплін для забезпечення підготовки фахівців, зокрема й для вступу до університету.

Все це дає можливість готувати сучасних спеціалістів для провідних напрямків науки і виробництва. За всі роки існування факультет підготував для народного господарства більше 7 тисяч інженерів-електромеханіків, з яких понад 700 фахівців – з країн Азії, Африки і Латинської Америки.

Кафедра обчислювальної математики

Кафедра створена в 1965 році з призначенням – готувати кадри для впровадження обчислювальної техніки, створення умов для використання інформаційних технологій. Першим завідувачем кафедри став доцент Гавеля С.П.

З 1994 року кафедру очолює доцент Мастиновський Ю. В.

Сьогодні на кафедрі працюють один професор, доктор технічних наук, 14 доцентів, кандидатів наук, 4 старші викладачі та 12 асистентів.

За період існування 13 аспірантів та співробітників захистили кандидатські дисертації, готуються три докторські дисертації.

Зусиллями кафедри за роки її існування створено матеріальну і лабораторну базу, яка відповідає сучасним умовам. На кафедрі діють біля трьох десятків електронно-обчислювальних машин, три комп'ютерні класи. Створене відповідне програмне і методичне забезпечення з усіх курсів, які читаються.

Кафедра забезпечує викладання комп'ютерних дисциплін на всіх факультетах університету. Розробляються

нові спецкурси, зокрема пов'язані з застосуванням математичних методів в економіці, а також з новими інформаційними технологіями.

Більшість науково-педагогічних працівників кафедри складають спеціалісти в галузі прикладної математики та математичного моделювання. Основні напрямки наукових розробок стосуються фундаментальних та прикладних досліджень в галузях теорії пружності, гідромеханіки, взаємодії іонних пучків з твердими поверхнями.

Виконуються замовлення провідних наукових і промислових установ, таких як КБ «Прогрес», ВАТ «Запоріжтрансформатор» та ін. Підтримуються зв'язки з Інститутом кібернетики НАН України (м.Київ), Інститутом проблем машинобудування НАН України (м. Харків), Віденським технічним університетом (Австрія) та іншими установами.

Кафедра електропостачання промислових підприємств

Кафедра створена у 1960 році, що було обумовлено необхідністю підготовки інженерів-електриків підприємств електричних систем та мереж, електричних станцій системи електропостачання промисловості, сільського господарства, науково-дослідних інститутів та інших установ. Першим її завідувачем був доцент І.В.Титаренко. З 1999 року кафедрою керує доцент, кандидат технічних наук В.В.Попов.

За минулі роки підготовлено 2 доктори, 7 кандидатів технічних наук.

На кафедрі велику увагу приділяють підвищенню технічної озброєності. Комп'ютерна підготовка здійснюється з використанням сучасних комп'ютерних класів. На кафедрі діють 5 ЕОМ. В технічному оснащенні кафедри активну участь беруть підприємства м. Запоріжжя, зокрема Дніпрогес, Запорізькі центральні електричні мережі та інші. На підприємствах створені та успішно працюють філії кафедри.

Зусилля науковців спрямовані на розробку заходів по електрозбереженню, підвищенню надійності схем електропостачання, впровадженню перспективних електротехнологічних процесів тощо.

Завдяки наполегливій педагогічній та науковій роботі колектив кафедри підготував за роки свого існування 3000 фахівців, багато з яких сьогодні займають керівні посади. Це колишній директор енергогенеруючої компанії Дніпроенерго Б.П.Бондаренко, колишній директор Дніпровського регіонального диспетчерського центру О.П.Васьковський, директор центральних електричних мереж Л.М.Хованов, директор Укренерго А.М.Ситніков та інші.

Кафедра теоретичної та загальної електроніки

Кафедра заснована в 1962 році. Першим завідувачем кафедрою був доцент Фокін В.О. З 1994 року її очолює доцент, кандидат технічних наук Е.В.Власенко. До складу кафедри входять п'ять кандидатів технічних наук, доцентів, старший викладач та п'ять асистентів. Старший викладач кафедри В.О.Чикіна у 1990 році нагороджена знаком «Відмінник освіти України». Колектив кафедри забезпечує викладання 16 дисциплін, охоплює навчанням, по суті, усіх студентів технічних спеціальностей. Головна увага зосереджена на якісному проведенні навчального процесу, удосконаленні лабораторної бази, впровадженні ЕОМ. Розроблена система для активного вивчення курсу ТОЕ та математичного тестування знань студентів, що дозволяє їм самостійно перевіряти свої знання у комп'ютерному класі. Усі курсові та розрахунково-графічні роботи з курсів теоретичних основ електротехніки та основ теорії електричних кіл виконуються студентами із застосуванням ЕОМ.

Належна увага приділяється розвитку наукової творчості студентів. Щорічно проводяться олімпіади з теоретичних основ електроніки та загальної електротехніки. Переможці університетських олімпіад беруть участь у Всеукраїнських олімпіадах. Призерами їх стали студенти Капінус Д.В., Аксаков О.І., Іванова І.Н.

Основний напрям наукової діяльності колективу кафедри пов'язаний з розробкою рекомендацій щодо раціональних методів підтримання оптимальних параметрів електричної енергії. В дослідженнях беруть участь найбільш здібні студенти. За останні п'ять років викладачі кафедри

опублікували 36 науково-дослідних робіт та виступили з доповідями на трьох міжнародних конференціях.

Кафедра електроприводу і автоматизації промислових установок

Кафедра створена у 1963 році. В 1964 р. з неї виділилась випускаюча кафедра електропостачання. В 1974 р. на базі кафедри електроприводу і автоматизації заснована ще одна випускаюча кафедра – вже нового факультету електронної техніки.

З часу відкриття і на протязі 16 років її очолював Володимир Іванович Стульников – авторитетний керівник, талановитий вчений, а з 1979 р. – понад двадцять років керує кафедрою її випускник, висококваліфікований спеціаліст В.І.Бондаренко.

У 70-х роках кафедра припинила підготовку спеціалістів з електроприводу, оскільки спеціальність була віднесена до загальноінженерних. Але з 1982 року з ініціативи колективу кафедри їй знову було дозволено готувати спеціалістів за цим фахом.

Весь викладацький склад, співробітники, студенти брали активну участь у будівництві господарським способом 4-го навчального корпусу університету. На час будівельних робіт студенти-електроприводники за власним бажанням були переведені на вечірню форму навчання. Все це дало можливість у 1987 році кафедрі одержати нову навчально-лабораторну базу, оснастити її сучасним обладнанням при сприянні підприємств електротехнічного профілю.

Колектив викладачів та науковців кафедри має високу кваліфікацію, багатий досвід навчально-методичної, науково-дослідної та виховної роботи. Кількість викладачів з науковими ступенями і вченими званнями – 70 відсотків. Захищена докторська дисертація Є.М.Потаповим, підготовлена до захисту докторська дисертація І.Д.Труфановим. Через аспірантуру кафедри та інші види підготовки дисертацій за останні 10 років захищено 9 дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата технічних та фізико-математичних наук.

Кафедра пишається своїми ветеранами, що зробили значний внесок у становлення університету, факультету, кафедри і нині щедро передають свої знання і досвід, накопичений за довгі роки сумлінної роботи. Особливо слід відзначити ветерана війни і праці, патріарха кафедри Г.С.Кондратьєва, який працює в університеті з 1948 року.

Кафедра здійснює навчальний процес на 5 факультетах університету за такими основними блоками дисциплін: метрологія й електричні вимірювання; теорія автоматичного управління; промелектроніка, електроніка й мікросхемотехніка; мікропроцесор та техніка; теорія електропривода, основи електропривода.

З 1985 року на кафедрі діють відкоректовані навчальний план спеціальності і робочі програми дисциплін, за якими втілена безперервна комп'ютерна та мікропроцесорна підготовка протягом усього періоду навчання, а з 1996 року запроваджено виконання методичного забезпечення у звичайному та електронному варіантах.

З кінця 70-х і на початку 80-х років на кафедрі визначилось наукове спрямування з розробки й дослідження систем автоматизованого електроприводу та засобів автоматизації технологічних процесів. Поряд з прикладними знайшли розвиток і фундаментальні наукові роботи, більшість яких у різні роки входили до найважливіших програм галузевого чи державного рівня.

Під керівництвом доктора технічних наук, професора Є.Потапенка проводяться наукові дослідження із синтезу і аналізу робастних систем керування об'єктами, що рухаються, підвладних невизначеним зовнішнім впливам.

Доцент В.Бондаренко досліджує і здійснює розробку систем дискретного електропривода з мікропроцесорним керуванням на базі крокових електродвигунів лінійного, зворотно-поступального, обертового та коливального рухів. Значна частина цих розробок здійснюється у співдружності з Інститутом електродинаміки НАН України.

Останні 10 років на кафедрі ведуться роботи під керівництвом доцента І.Труфанова, спрямовані на енергозабезпечення і підвищення ефективності обладнання на металургійних підприємствах міста.

З 1992 року група викладачів на чолі з доцентом С.Смоляковим веде наукову розробку й запровадження

в промислове виробництво джерел безперебійного живлення малої потужності для підвищення надійності функціонування комп'ютерних мереж на основі персональних ЕОМ на базі підприємств Запоріжжя, Вінниці, Москви.

Останнім часом на кафедрі виконуються роботи, пов'язані з розробкою нових технологій в агропромисловому комплексі, зокрема під керівництвом доцента І.Труфанова сконструйована система безупинного дозування компонентів концентрованих кормів для свинарства. Система пройшла лабораторні випробування в умовах університету й Інституту механізації тваринництва Аграрної академії наук та виробничі випробування в агропромисловому об'єднанні «Світанок» Запорізької області.

Багато років кафедра має міцні науково-виробничі зв'язки з підприємствами регіону в розробці й впровадженні перетворювальної напівпровідникової техніки. Зокрема, під керівництвом кандидата технічних наук доцента С.Савченка проводяться випробування установок для електроприводів постійного струму.

Кафедра електричних апаратів

Кафедра почала своє існування у 1977 році. Під керівництвом її першого завідувача кандидата технічних наук, доцента В.Л.Миронченка було створено колектив кваліфікованих викладачів, введено в дію учбові площі, відкрито нові лабораторії, зокрема такі, як основи теорії електричних апаратів, електричні апарати автоматики, безконтактні електричні апарати та інші. Було впроваджено викладання більше 20 дисциплін, основні з яких мають як теоретичне, так і практичне призначення у вигляді лабораторних робіт, виробничих практик. З метою якісного покращення викладання та поглибленого засвоєння знань розробляються нові педагогічні технології, над чим плідно працював доцент В. Д. Флора. Вдосконаленню підготовки фахівців сприяла проведена викладачами, в першу чергу доцентом Ю.М.Новиковим, систематизація майнових розробок стосовно теорії електричних апаратів, що завершилась виданням книги «Теорія і розрахунок електричних апаратів». У 80-ті роки колектив кафедри, очолюваний доцентом В.М. Корабльовим, наполегливо працював над

подальшим вдосконаленням підготовки майбутніх інженерів. У відповідності з вимогами часу проводяться активні пошуки шляхів підвищення ефективності навчально-наукового процесу, вводяться нові дисципліни, такі як «Апарати високої напруги», «Теорія надійності» та інші. Розгорнулась велика робота по перегляду навчальних програм, робочих планів, методичної літератури і усієї наукової продукції. Це відкрило можливості для поглибленого вивчення студентами матеріалу, розвитку їх творчої активності. З 1989 року кафедрою керує член-кореспондент Міжнародної академії комп'ютерних наук та систем, доцент О.М.Расальський. Відкрито навчальні класи, оснащені комп'ютерами нових поколінь, що працюють у діючій мережі. Технізації навчання допомагають тісні зв'язки з підприємствами міста Запоріжжя та регіону – ВАТ «Запоріжтрансформатор», заводами високовольтної апаратури, електроапаратним, де функціонують філії кафедри, вирішуються питання зміцнення і оновлення лабораторно-виробничої бази. Це дозволяє кафедрі не тільки забезпечувати навчально-виховний процес на рівні сучасних вимог, а й здійснювати перепідготовку спеціалістів промислових підприємств для роботи в нових ринкових умовах. Кафедра постійно турбується про зміцнення наукового потенціалу викладацького складу. Захистили кандидатські дисертації викладачі В.М.Корабльов, О.Г.Стаценко, В.П.Безручко, О.І.Афанасьєв, О.В.Близняков, В.В.Радченко. Зусилля науковців спрямовуються на дослідження проблем створення автоматизованих систем проектування технологічних процесів. Успішно діє також наукова школа, де вивчаються методи оптимального проектування і керування електротехнічними системами.

Кафедра електричних машин

Це одна з найстаріших кафедр університету, яка веде підготовку інженерів-електромеханіків майже 40 років, має потужний сучасний науково-технічний центр четвертого рівня акредитації з найновішим навчальним комп'ютерним та технологічним оснащенням. Кафедру очолює проректор університету, кандидат технічних наук, доцент Яримбаш С.Т.

Фахова підготовка майбутніх інженерів ведеться з 21 дисципліни.

Для поглиблення фахової підготовки майбутніх спеціалістів з урахуванням потреб виробництва на кафедрі введено вивчення таких дисциплін, як «Основи автоматизованого проектування електротехнічних пристроїв і електротехнічних систем», «Надійність, діагностика електрообладнання», «Випробування, експлуатація і ремонт електричних пристроїв».

В 1997 – 1998 навчальному році на замовлення підприємств з реальними проектами й конструкторсько-технологічними розробками виконано 93,4 відсотка проектів. До цієї роботи залучено було й студентів. Так, студентка Шевченко О.В. розробила проект на тему: «Трансформатор типу ТДУ 105000/230 з $I_{мн}=13.8$ кВ тропічного виконання» для Латинської Америки; студент Сергієнко А.П. виконав проект на замовлення Запорізької ТЕЦ; студенти Чепурний О.Л. і Сандак Л.В. розробили проект тягових електродвигунів пульсуючого струму для електротягачів на замовлення ЗЕРЗу.

Із застосуванням обчислювальної техніки різних рівнів проводяться практичні і лабораторні заняття по курсах «Інформатика», «Обчислювальна техніка та програмування», «Техніко-інформаційне та математичне забезпечення САПР» тощо.

У 1999 році в Інституті електродинаміки НАН України вийшов посібник доцента Метельського В.П. «Удосконалення конструкції силових трансформаторів, що живлять різкоперемінні навантаження». Доценти Коробков Ю.С., Флора В.Д. видали посібники «Безконтактні електричні апарати автоматики», «Електромеханічні апарати автоматики». При проведенні практичних занять використовуються прикладні програми, розроблені на кафедрі, а також пакети прикладних програм загального вжитку.

На кафедрі успішно проводяться наукові дослідження в межах наукового напрямку: «Підвищення надійності і ефективності роботи силового електрообладнання». З 1996 року колектив працює над темою: «Розробка енергозберігаючих конструкторських і технологічних підходів і принципів безперервного моніторингу основних параметрів електрообладнання» під керівництвом доцента Яримбаш С.Т.

ша С.Т. Виконані госпдоговірні теми: «Розробка і встановлення модулів автоматизації процедур нормування обмоткового виробництва із застосуванням ЕОМ»; «Проектування та виготовлення дослідного зразка струмообмежуючого реактора для захисту електричних мереж від перевантаження і коротких замикань».

За останні роки викладачі кафедри мають понад 86 публікацій, взяли участь більш як у 30 наукових конференціях.

Радіоприладобудівний факультет

Наприкінці 50-х та на початку 60-х років в Запорізькому регіоні почала інтенсивно розвиватись радіоелектронна промисловість. Були створені потужні радіозаводи «Радіоприлад» та «Іскра», а також заводи, що входили до Міністерства електронної промисловості (нині завод «Гама» та завод «Перетворювач»). Виникла потреба в фахівцях радіотехнічного профілю (підготовку фахівців середньої ланки вів Запорізький радіотехнікум).

У 1968 р. з електротехнічного факультету були виділені спеціальності радіоелектронного напрямку, які утворили факультет електронної техніки, що пізніше отримав назву радіоприладобудівного факультету.

Першим деканом факультету електронної техніки було обрано к. т. н. доцента Волошинова В. П. У різні роки факультетом керували: к. т. н., доценти Коновальчук А. С., Лізунов С. І., д. т. н., професор Піза Д. М., а з 1999 року факультет очолює к. т. н., доцент Кабак В. С.

На сьогодні радіоприладобудівний факультет має у своєму складі три профілюючі кафедри: «Мікроелектроніка та напівпровідникові прилади», «Конструювання і виробництво радіоапаратури» та «Радіотехніка».

Ці кафедри готують фахівців з шести спеціальностей: «Мікроелектроніка та напівпровідникові прилади», «Радіотехніка», «Конструювання і технологія радіоелектронних засобів», «Програмне забезпечення обчислювальної техніки та автоматизованих систем», «Комп'ютерні системи та мережі», «Спеціалізовані комп'ютерні системи».

Крім профілюючих кафедр до складу факультету входять також загальноосвітні кафедри фізики і філософії.

Кафедра радіотехніки

Кафедра радіотехніки створена в 1966 р. Першим завідувачем кафедри був обраний за конкурсом к. т. н. доцент Редькін Б.О. Надалі кафедру очолювали к. т. н., доценти Бондарев Б. Н., Тесленко В.П., д. т. н., професор Піза Д.М.

За часи діяльності на кафедрі сформувалися такі наукові напрямки:

- наукові дослідження, пов'язані з розповсюдженням радіохвиль, впливом неідеальності земної поверхні та рослин на характеристики та параметри систем радіолокації, зондування поверхні землі з метою розпізнавання об'єктів та ін. (д. т. н. Піза Д. М., к. ф.-м. н. Редькін Б. О., к. т. н. Бондарев Б. М.);
- математичне моделювання електронних компонентів та розробка пакетів програм автоматизації радіоелектронної апаратури (к. т. н., доценти Кабак В. С., Тімовський А. К., Герасименко В. П., Вершина О. І., Карпуков Л.М.);
- наукові дослідження завадостійкості пристроїв прийому інформації в системах радіолокації та системах радіозв'язку (д. т. н. Піза Д. М., к. т. н. доцент Герасименко В. П.).

За результатами наукових досліджень в останні роки цих напрямків викладачами кафедр написані і захищені 8 кандидатських та 1 докторська дисертації.

Результати науково-дослідних робіт кафедри впроваджені в навчальний процес та народне господарство Запорізького регіону. Так, у конструкторському бюро «Іскра» та Запорізькому виробничому об'єднанні «Іскра» впроваджені результати досліджень, які лягли в основу докторської дисертації теперішнього завідувача кафедри Пізи Д. М. Зокрема, в об'єднанні «Іскра» впроваджено у виробництво близько 20 винаходів та патентів.

У навчальному процесі використовується потужна філія у ЗВО «Іскра», де задіяне унікальне обладнання з цифрової обробки сигналів, антенної та мікроелектронної техніки НВЧ. Кафедрою встановлені науково-практичні зв'язки зі світовими провідними виробниками електронних

компонентів і систем. Зокрема з ізраїльською компанією «LR Avionics Technology LTD», що дозволило залучити студентів до вирішення практичних завдань з радіолокації за вимогами компанії. Складено угоду на підготовку фахівців з радіолокації, укладено довгостроковий договір на підготовку спеціалістів з ЗАТ «Телеком», Казенним КБ «Іскра», електромашинобудівним заводом «Іскра».

Нова спеціалізація – «Системи захисту інформації» дозволить майбутнім фахівцям займатись розвитком сучасних систем зв'язку, у тому числі пейджерних, сотових, оптоволоконних та інших.

Впровадження нових інформаційних технологій на сучасному рівні неможливе без підготовки висококваліфікованих фахівців з комп'ютерних наук та інженерії. Тому на підставі рішення колегії Міністерства освіти України на кафедрі здійснюється також підготовка спеціалістів за фахом «Комп'ютерні системи та мережі». Перший випуск спеціальності «Комп'ютерні системи та мережі» відбувся у 1997 році.

За ці роки створені такі наукові напрямки:

- моделі і засоби схемотехнічного проектування мікропроцесорних приладів НВЧ (к.т.н., доцент Карпуков Л. М., к.ф.-м.н., доцент Романенко С. М.);
- захист інформації в комп'ютерних системах та мережах (к.т.н., доцент Журавльов В. М., к.т.н., доцент Кудерметов Р. К.).

Розробки, що ведуться колективом викладачів у галузі комп'ютерних систем та мереж, відповідають сучасному світовому рівню розвитку науки та техніки. В 1998 році кафедра отримала грант від Мюнхенського відділення фірми ANALOG DEVICES. Необхідно зауважити, що в Україні такі гранти отримали лише 2 вищих навчальних заклади – Національний технічний університет України «КПІ» та Запорізький державний технічний університет.

Для застосування в навчальному процесі, а також для програмного забезпечення університету кафедрою впроваджується СУБД INFORMIX, яку кафедра отримала як переможець конкурсу, оголошеного фірмою «INFORMIX».

У 2000 р. на кафедрі відкрито нову спеціальність «Спеціалізовані комп'ютерні системи», що викликано

потребами підприємств у фахівцях-системотехніках, що займатимуться проектуванням та експлуатацією бортових, контрольно-вимірювальних, діагностичних та інших спеціалізованих систем широкого призначення. Крім фундаментальних та базових дисциплін, що вивчають студенти за напрямком «Комп'ютерна інженерія», розглядаються бортові ЕОМ, теоретичні та практичні засади систем розпізнавання образів та інші спеціалізовані дисципліни.

Підвищення кваліфікації викладачів обох спеціальностей здійснюється через аспірантуру та докторантуру, що діють на кафедрі. Нині кількість кандидатів та докторів наук перевищує 80%. Обидві спеціальності акредитовані за 4 рівнем.

Кафедра мікроелектроніки та напівпровідникових приладів

Підготовка інженерів за фахом «Мікроелектроніка та напівпровідникові прилади» почалась у 1969 році, коли новостворена кафедра напівпровідникових приладів увійшла до складу факультету електронної техніки. Першим завідувачем кафедри був д. ф.-м. н., академік АНВШ України професор Горбань А.М. (1969 – 1987), у подальшому кафедру очолювали д. ф.-м. н., професор Шаповалов В. П. (1987 – 1998), к. ф.-м. н., доцент Манько В. К. (1998 – 1999), а з 1999 р. – д. ф.-м. н., Soros Associated Professor Погосов В. В.

На кафедрі створені такі наукові напрямки:

- дослідження взаємодії атомарного водню з поверхнею напівпровідникових матеріалів та структур (д. ф.-м. н., професор Шаповалов В. П., к. ф.-м. н., доцент Матюшин В. М.);
- дослідження фізичних механізмів переносу носіїв заряду в МДН-структурах та розробках нового покоління ємкісних напівпровідникових приладів на їх основі (д. ф.-м. н., професор Шаповалов В. П., к. т. н., доцент Томашевський О. В., ст. викл. Грядун В. І.);
- розробка опто-електронної матричної комірки (д. ф.-м. н., професор Шаповалов В. П., ст. викл. Багінський А. М.);

- електронні властивості металевих кластерів (д. ф.-м. н., професор Погосов В. В.);
- поверхневі властивості металів та емісійна електроніка (д. ф.-м. н., професор Погосов В. В.);
- анігіляція позитронів у кластерах вакансії (д. ф.-м. н., професор Погосов В. В.);
- плазма з конденсованою дисперсною фазою (д. ф.-м. н., професор Погосов В. В.);
- розробка комп'ютерних технологій для наукових досліджень (к. ф.-м. н., доцент Сніжної Г. В.).

За цими напрямками захищено 1 докторську, 9 кандидатських дисертацій, опубліковано понад 300 наукових праць, отримано більше 20 авторських свідоцтв.

У 1987 році за розробку інтегральних мікросхем і втілення їх у виробництво професор Шаповалов В.П. був удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки. За плідну наукову та виховну роботу із студентами він обраний дійсним членом трьох академій України: Академії наук вищої школи, Академії зв'язку України, Міжнародної академії інформації.

Під керівництвом д. ф.-м. н., професора Погосова В. В. виконувалися та виконуються роботи за грантами:

- Російський фонд фундаментальних досліджень;
- International Soros Foundation;
- Soros Educational Program;
- NATO: «Science for Peace» Program;
- Foundation of Wroclaw University, Poland.

Доцент Сніжної Г.В. одержав в 1993 році грант від Фонду Сороса за роботу, пов'язану з математичним моделюванням технологічних процесів.

Підвищення кваліфікації здійснюється через аспірантуру, яка діє на кафедрі з 1971 року. Шістнадцять випускників аспірантури захистили кандидатські дисертації, причому половина з них є випускниками кафедри.

Аналіз таких складних об'єктів, як сучасні вироби мікроелектроніки, неможливий без впровадження нових комп'ютерних технологій, тому з 2000 року на кафедрі відкрита нова спеціалізація – «Моделювання та програмне забезпечення виробів мікроелектроніки».

Кафедра конструювання і виробництва радіоапаратури

Кафедра конструювання і виробництва радіоапаратури створена в 1970 році шляхом відокремлення від кафедри «Радіотехніка». Таким чином було сформовано три кафедри радіоелектронного напрямку, які власне і склали факультет електронної техніки.

З 1970 року і по теперішній час кафедра веде підготовку фахівців з спеціальності «Виробництво радіоелектронних засобів», а з 1991 року на кафедрі впроваджено нову спеціальність – «Програмне забезпечення автоматизованих систем», що належить до напрямку підготовки «Комп'ютерні науки».

Протягом цих років кафедру очолювали доценти Шамін Л.А., Бражко А.І., з 1987 і досі доцент Кришук В.М.

Введення спеціальності «Програмне забезпечення автоматизованих систем» з напрямку «Комп'ютерні науки» тісно пов'язане з основним науковим напрямком, а саме забезпечення надійності і якості радіоелектронних засобів з використанням систем автоматизованого проектування (к.т.н., доцент Кришук В.М., к.т.н., доцент Дубровін В.І. к.т.н., доцент Корнієнко С.К., к.т.н., доцент Пархоменко А.В., к.т.н. доцент Ткачов Є.І.).

Плідна робота за цим напрямком дозволила викладачам і випускникам аспірантури кафедри написати і захистити 9 кандидатських дисертацій, підготувати до захисту 2 докторські дисертації, підготувати до друку 2 монографії. Встановлені тісні наукові зв'язки не тільки з головними підприємствами м. Запоріжжя (казенним КБ «Іскра», КБ «Прогрес»), а і з суб'єктами як ближнього зарубіжжя (підприємства та наукові школи Москви, Санкт-Петербурга, Воронежу, Пензи, Красноярська, Тирасполю), так і дальнього – фірми Ailen Bradley.

За активну і плідну роботу у галузі впровадження нових інформаційних технологій завідувача кафедри доцента Крищука В.М. у 1992 році обрано академіком Міжнародної академії комп'ютерних наук і систем.

Введення з 2000 року нової спеціалізації «Програмне забезпечення в бізнесі, менеджменті та підприємстві»

дозволяє випускникам експлуатувати сучасні системи автоматизованої обробки економічної та управлінської інформації.

Як і на інших кафедрах радіоприладобудівного факультету, обидві спеціальності кафедри акредитовані за 4 рівнем, що дозволяє підвищувати кваліфікацію викладацького складу кафедри за рахунок обдарованої молоді шляхом навчання в магістратурі і подальшого навчання в аспірантурі і докторантурі.

Кафедра фізики

Кафедра фізики існує в ЗДТУ з довоєнних часів. У повоєнні роки кафедрою завідували Недвига П. Я. (1953), Цепков А.В., Ключин А.В. (1958), Кучин В.Д. (1960 – 1976), Горбань О.М. (1968 – 1969), Корнич В.Г. (з 1976 р. і по сьогоднішній день).

Кафедра протягом свого існування веде навчальну роботу на I та II курсах з дисципліни «Загальна фізика».

Наукові інтереси кафедри змінювались в залежності від зміни особового складу. Довгий період на кафедрі працювала група дослідників під керівництвом професора Горбаня О. М., яка вивчала явища люмінесценції в поверхневих шарах твердих тіл, що збуджується під впливом хімічної реакції вільних радикалів на поверхні твердого тіла. Після приходу на кафедру професора Левітіна В. В. почав розвиватися новий науковий напрям, пов'язаний з дослідженням втомленості матеріалів за допомогою різноманітних фізичних методів. Крім цих 2-х основних наукових напрямів окремі викладачі кафедри виконували короточасні наукові роботи на замовлення підприємств. Це, наприклад, дослідження роботи електрофільтрів при вилученні пилу з промислових газів, вивчення впливу атомарного водню на роботу напівпровідникового р-п переходу, вивчення процесів електролізу в гальванічних ваннах, дослідження впливу атомарного водню на адгезію електродів з п'єзокерамікою та інші. Професор кафедри Погосов В.В. плідно працює над вивченням фізичних властивостей кластерних систем і наноструктур. На кафедрі відкрита аспірантура.

За результатами наукових праць працівники кафедри захистили 3 докторські (Кучин В. Д., Горбань О. М., Погосов В. В.) та 11 кандидатських дисертацій (Корнич В. Г.,

Корнич Л.П., Богачова Л.С., Шевченко В.А., Правда М.І., Ласкутов С.В., Манько В.К., Лушин С.П., Савченко М.М., Точилін С.Д., Мітін Т.Т.).

Кафедра має 5 добре облаштованих лабораторій для проведення лабораторного практикуму, фізичний кабінет, предметну фізичну аудиторію, приміщення з обладнанням для проведення наукової роботи.

Кафедра зараз має можливість проведення дослідження твердих тіл за допомогою рентгенівських методів та контактної різниці потенціалів. Методика КРП по дослідженню поверхні і особливо прогнозуванню її руйнувань при механічних навантаженнях є оригінальною і може мати широке застосування в машинобудуванні.

Робота науковців кафедри декілька разів підтримувалась міжнародними грантами. Працівники кафедри проф. Погосов В. В. та проф. Левітін В. В. мають міжнародні зв'язки.

Кафедра філософії

Створення кафедри філософії почалося у 1956 році. Навчальний курс філософії читався на кафедрі марксизму-ленінізму, і викладачі цієї дисципліни входили до її складу. В 1965 році була організована кафедра марксистсько-ленінської філософії та наукового комунізму. З 1972 року почалося окреме існування кафедри філософії ЗМІ.

До діяльності колективу кафедри причетні більше 50 викладачів і співробітників навчально-методичного кабінету. Серед них ветерани війни та праці: доцент, к.ф.н. Телешов А.А., доц. к.ф.н. Володін П.В. та інші.

Своїм науковим розвитком і творчим вдосконаленням кафедра зобов'язана її ветерану, доценту, к. філ. наук Лебединському В. В. Він займав посаду завідувача з 1967 до 1978 року.

Твердо і послідовно колектив кафедри підтримував і розвивав позитивний рейтинг у навчальній, навчально-методичній, науковій, виховній і організаційно-кадровій роботі, а також уживав конкретних дій по удосконаленню матеріально-технічної бази кафедри та естетичному оформленню своїх аудиторій.

На сьогодні ветеранами кафедри філософії є доцент, к. філ. н. Коренівська В. М., доцент, к. ф. н. Терлецький В.М. та зав. кабінетом Антипенко П.С.

Викладачами кафедри підготовлені і захищені 9 кандидатських дисертацій.

Із викладацького складу кафедри філософії доцент Губін В.Д. і доцент Поліщук В.І. захистили докторські дисертації, працюючи в інших вузах. Їм було присвоєно вчене звання професора. Доктор філософських наук Губін В.Д. зараз обіймає посаду декана філософського факультету Московського гуманітарного університету.

Кафедра філософії проводить дослідницьку роботу з проблем формування особистості.

Протягом існування кафедри опубліковано 18 наукових робіт обсягом в 130 друківаних аркушів, 2 навчальних посібники, українсько-російський і російсько-український словник.

Викладачі кафедри беруть участь у міжнародних, республіканських наукових конференціях, керують науковими гуртками, філософсько-естетичним клубом. За період з 1967 до 1999 року викладачі кафедри підготували 293 лауреатів обласного туру конкурсів з суспільних дисциплін. 56 – республіканського.

З 1979 до 1982 року кафедрою завідував Терлецький В.М., з 1983 до 1987 року – доц. Салтишев М. М., з 1987 до 1993 року – доц. Горбань А.Г. З 1993 року і досі доцент Повзло О.М. виконує обов'язки завідувача кафедри. Він молодший від усіх завідувачів кафедр вузу, а середній вік викладацького складу – 35 років. Зараз на кафедрі працюють 10 викладачів та 3 співробітники навчально-методичного кабінету, серед них: доцентів – 7, стар. викладачів – 1, асистентів – 2. Науковий ступінь кандидата філософських наук мають 7 чоловік, кандидата соціологічних наук – 1.

На шести факультетах університету працівники кафедри викладають три дисципліни: «Філософія», «Релігієзнавство», «Основи психології та педагогіки». На факультеті післядипломної освіти читається курс «Психологія ділового спілкування». Для магістрів існує дві навчальні дисципліни: «Філософські проблеми наукового пізнання» і «Соціально-

психологічні аспекти організації та управління науковою діяльністю».

На кафедрі читається навчальний курс з філософії для аспірантів нефілософських спеціальностей, здійснюється прийом іспиту кандидатського мінімуму з філософії. Є на кафедрі і свої аспіранти.

Значне місце в роботі кафедри займає громадська праця міжвузівського та міського рівня. Доцент Повзло О.М. є головою Запорізької філії Української ліги філософів.

Факультет економіки та управління

Факультет економіки та управління створений у 1994 р. Формування ринкових відносин в Україні вимагає від керівників усіх рангів знань з організації стратегії розвитку виробництва. Виникає необхідність прогнозування, створення організаційно-економічних умов для впровадження нових технологій, інвестицій, оцінки структури ринкових потреб, уміння ризикувати, орієнтуватися у кредитно-фінансовій ситуації, спрямовувати виробництво на комерційний успіх. Участь України в світовому економічному співробітництві вимагає від керівників знання світової кон'юнктури продукції, яку випускає підприємство, та вміння орієнтуватися в міжнародних економічних відносинах, відповідальності перед собою і суспільством за справу, якою вони займаються.

Відсутність достатньої кількості керівників подібного фаху в нашому регіоні на початку 90-х рр., а також центрів для підготовки таких фахівців на достатньо кваліфікованому рівні прискорили відкриття факультету на базі провідного технічного вищого навчального закладу в регіоні, яким є наш університет.

Підприємства, організації та фірми, визнавши потребу в опануванні технічними фахівцями економічних знань у перехідний період, а також у фахівцях економічного профілю вищої кваліфікації, звернулися до керівництва області та університету з проханням розглянути питання про нагальну необхідність підготовки фахівців-економістів такої кваліфікації. На усіх рівнях це прохання було сприйняте з розумінням, і в 1993 р. на базі кафедри економіки

та організації виробництва, яка була у складі механіко-технологічного факультету, вперше було набрано 2 групи студентів з економічним профілем навчання зі спеціальності «Організація виробництва» як по держзамовленню, так і за контрактом.

Особливість підготовки таких спеціалістів полягає в тому, що поряд зі знаннями економіки, організації та управління виробництвом студенти паралельно матимуть і інженерні знання з машинобудівного профілю. Це дасть можливість їм у майбутньому професійно орієнтуватися і знати специфіку того чи іншого виробництва.

В 1994 році новостворений факультет розпочав набір студентів за фаховими економічними спеціальностями: організація виробництва; фінанси і кредит; міжнародні економічні відносини.

Першим виконуючим обов'язки декана факультету був призначений доц. кафедри економічної теорії Палій В.В., а в жовтні цього року деканом факультету за наказом ректора був призначений доктор технічних наук Порожня В.М., а заступником декана доц. Палій В.В. З січня 1997 р. деканом факультету був призначений зав. кафедрою економіки і організації виробництва доц. Прушківський В.Г., який зараз очолює кафедру економічної теорії університету. Як і на інших факультетах, на факультеті економіки та управління в 1994 р. була відкрита і заочна форма навчання зі спеціальності «Фінанси».

Перші роки існування факультету були роками його становлення. Щоб факультет став таким, яким він є зараз, багато зусиль і праці було докладено провідними науковцями, викладачами та співробітниками університету – доц. Кримською Л.О., проф. Порожню В.М., доц. Гамовим М.С., Прушківським В.Г., Палієм В.В., Нестеренко Ж.К., Касич-Пилипенко Т.М., Бобровниковою Р.Г., Соболю Ю.О. та іншими.

Зараз навчальний процес на факультеті ведуть 117 викладачів та співробітників, 31 кандидат наук. Науковими дослідженнями з питань економіки та підвищення свого наукового рівня займаються 32 науковці факультету. До читання лекцій на факультеті також залучаються провідні політики та науковці України – народні депутати України

Сухий Я.М., Удовенко Г.Й, Асадчев В.М., проф. Пинзеник В.М., Стеченко Д.М., Дудченко М.А. та інші.

Факультет співпрацює з банками, фінансовими установами регіону, Торгово-промисловою палатою України, а також з промисловими підприємствами різних форм власності.

Заняття на факультеті проводяться у спеціалізованих аудиторіях, оснащених сучасними комп'ютерними технологіями. В 1999 році відбулися перші випуски спеціалістів на кафедрі «Міжнародні економічні відносини» (42 фахівці) та на кафедрі «Фінанси та кредит» (51 фахівець). У цьому році, ювілейному для університету, відбувся і перший випуск заочного відділення факультету. Дипломи економістів з питань фінансів отримали 73 фахівці. Усього ж за 6 років існування факультету дипломи економістів отримали 332 його випускники.

Сьогодні на ФЕУ вже навчається 1668 студентів, з них денної форми навчання 958 осіб, інші – заочної форми навчання. Студенти факультету навчаються як за держзамовленням, так і за контрактами.

У складі факультету на сьогоднішній день працюють три профілюючі кафедри: менеджменту та підприємництва; міжнародних економічних відносин; фінансів та кредиту.

Кафедра менеджменту та підприємництва

Кафедра менеджменту та підприємництва готує фахівців зі спеціальності «Менеджмент організацій» (зав. кафедри – доцент Л.О.Кримська). Кафедра створена в 1994 р. на базі кафедри економіки та організації виробництва, яку у 1996 році перейменовано на кафедру менеджменту та підприємництва (МіП), а спеціальність «Менеджмент у виробничій сфері» на «Менеджмент організацій». Спеціальність «Менеджмент організацій» акредитована за 3-м рівнем.

За незначний термін (п'ять років) кафедра підготувала одного кандидата економічних наук – Шамрай В.А., в Московському економічному університеті ім. Г. В. Плеханова; відкрила аспірантуру, де навчаються три аспіранти та два претенденти на це звання. Завідувач кафедри Кримська Л.О. працює над докторською дисертацією.

Усього на кафедрі 12 викладачів, з них 4 доценти, 2 старших викладача, 6 асистентів.

Викладачі кафедри постійно підвищують професійний рівень, вони пройшли стажування на семінарах все-світньо відомої консалтингової фірми KPMG, у Міжнародному центрі приватизації та менеджменту (м.Київ), у Літньому інституті Консорціуму з удосконалення бізнес-освіти в Україні (CEUME), мають міцні стосунки з провідними промисловими підприємствами регіону. Викладачі кафедри МІП беруть участь у престижних наукових конференціях, у тому числі міжнародних – 3-я міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління – 99» (м. Москва), 4-а міжнародна науково-практична конференція «Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз: інвестиційний аспект» (м.Флоренція, 1999 р.). За останні 5 років викладачами кафедри надруковано понад 30 наукових робіт. Кафедрою менеджменту та підприємництва викладається 22 дисципліни.

Зусиллями кафедри (за допомогою коштів фонду «Євразія» – загальна вартість грантів \$9460) створена бібліотека сучасної літератури з менеджменту, бізнесу, економіки, маркетингу, фінансів, яка нараховує понад 5 тис. томів. Вона систематично поповнюється кращими виданнями провідних видавництв, є комплексною за змістом, охоплює всі дисципліни загальноекономічного, фахового та професійноорієнтованого блоків навчального плану, її можна вважати однією з найкращих в Україні.

У 1998 році відбувся перший випуск 46 фахівців за спеціальністю «Менеджмент організацій» (14 випускників отримали диплом з відзнакою), з них 25 осіб за держзамовленням. У 1999 році кафедрою підготовлено 34 фахівці, 6 випускників отримали диплом з відзнакою. Усі вони працевлаштовані.

Студенти засвоюють тут систему технологій у промисловій сфері України, основні риси і структуру виробництва, національного ринку і його державного регулювання, стан і потенціал світової економіки, методи і стилі управління, теорію мотивації, лідерства, влади, функції і структури управління, теорії інвестування та управління інноваційними процесами.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЯ РАСПОРЯЖЕНІЯ.

(По нумерації собраний узак. и распор. правительства).

968. Объ открытіи въ гор. Александровскѣ средняго механико-техническаго училища и объ утвержденіи штата названнаго училища (Собр. Узак. 22 іюня 1900 г. № 78).

Его Императорское Величество воспоследовавшее мнѣніе въ Общестѣ Собранія Государственнаго Совѣта объ открытіи чъ гор. Александровскѣ средняго механико-техническаго училища, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить.

I. Учредить съ 1 Іюля 1900 г., въ гор. Александровскѣ, Екатеринбургской губерніи, среднее семиклассное техническое училище съ низшею ремесленною при немъ школою, на точномъ основаніи ст. 1814 и слѣд. уст. уч. зав., св. зак., т. XI, ч. I, изд. 1893 г.

II. Расходъ по содержанию Александровскаго средняго технического училища въ 1900 г. отнести на мѣстныя средства, предоставивъ Министру Народнаго Просвѣщенія, по соглашеніи съ Министромъ Финансовъ, испрашивать въ посѣдующіе годы, впредь до полнаго сформированія названнаго училища, отпускъ изъ государственнаго казначейства необходимыхъ на содержание оного кредитовъ сообразно действительной надобности, а затѣмъ вносить въ расходную смету Министерства Народнаго Просвѣщенія всю сумму (32.085 р.), исчисленную въ штатѣ сего училища (отд. II).

III. Жертвуемую Александровскимъ уѣзднымъ земствомъ на содержание Александровскаго технического училища сумму въ 7.000 р. въ годъ показывать, начиная съ 1901 г., по доходной сметѣ Министерства Народнаго Просвѣщенія пособіемъ казенъ, съ измѣненіемъ оной впредь до полнаго сформированія училища пропорционально ежегоднымъ ассигнованіямъ изъ средствъ государственнаго казначейства (отд. III).

IV. На сооруженіе и оборудованіе зданія Александровскаго технического училища, въ дополненіе къ двадцати девяти тысячамъ восьмисотамъ рублямъ, пожертвованнымъ на этотъ предметъ мѣстнымъ городскимъ обществомъ, отпустить изъ средствъ государственнаго казначейства сто сорокъ тысячъ двести рублей на счетъ общаго кредита въ 2.500.000 руб., исчисленнаго по сметѣ Министерства Народнаго Просвѣщенія на постройку и починку училищныхъ зданій.

«Технич. справл.», № 6, 1899.

1

Урядове розпорядження про відкриття у м. Олександрівську середнього семикласного механіко-технічного училища.